

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Aqvæ Vitæ, De Fontibvs Salvatoris. hoc est, Doctrina
Evangelica De Meditatione mortis**

Kispenning, Henricus

Antverpiæ, 1583

Liber Secvndvs. Cavsæ Potiores, cur Mors amara, & formidabilis: & contra
eas Consolationes.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-46214](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-46214)

90
LIBER SECVNDVS

SIVE

CAVSÆ POTIORES,
QVR MORS AMARA ET
formidabilis: & contra eas Con-
solationes.

De Vitæ præsentis Dulcedine.

CAUSA I.
CAP. I.

ORVM, que mortem maximè fa-
ciunt amarā & formidabilem, pri-
mum est, DVLCEDO VITÆ PRÆSEN-
TIS, Etenim non est arctior copula, quā
corporis & animæ: ac proinde non est
afflictio maior, & quæ vehementius
pungat, quā Mors: quæ coniunctissima diuidit, nempe
Corpus & Animam. Vnde enim Mors, nisi ex separa-
tione Animæ & Corporis? Unde autem separatio hæc
nisi ex flagellis præsentibus, ex ipsius corporis corruptio-
ne, ex pœna peccati? Merito ergo timet & odit flagellum
caro nostra, quod ab ipsius animæ tam delectabili hono-
rabilique consortio, amarum nimis diuortium patiatur.
Ceterum interim quidem, donec renouetur, velit nolit,
sustineat illud necesse est, Proinde aduersus perniciosam
præsentis Vitæ dulcedinem, cogitare debemus, quantis
amaritudinibus & doloribus referta sit misera hæc &
caduca Vita, Mors potius dicenda quā Vita: utpote,
in qua momentis singulis morimur, per varios mutabi-
litate defectus: diuersis generibus mortis. Mors vitalis,
& Vita mortalis, (ait D. Augustinus) quæ, licet sit
respersa amaritudinibus, proh dolor, quā plurimos
fuit

Bernard.
serm. 10. in
Psalm. Qui
hab.

Lib. Medi-
tation. cap.
21.

suis capit illecebris: & quam multos suis falsis promissionibus decipit. Et cum ita per se sit falsa & amara, ut etiam suos cecos amatores latere non valeat, tamen infinitam stultorum multitudinem aureo calice, quem in manu habet, potat & prorsus inebriat. *Apoc. 17.* *Felices illi, & ipsi rari, qui familiaritatem eius recusant, &c. O tu Vita, quam preparauit Deus his, qui diligunt ipsum: uita uitalis, uita beata, uita secura, uita ignara mortis, nescia tristitie. Ideo quidam sancti & sapientes uiri longeuitatem peregrinationis huius ingemiscabant, dissolui & cum Christo esse pulchrius aestimantes: sicut Apostolus Paulus ait, Mihi uiuere Christus est, & mori lucrum. Coartor autem e duobus: desiderium habens dissolui, & esse cum Christo, multo magis melius: permanere autem in carne, necessarium propter uos. Et Dauid *Psal. 141.* Rex ait: Educ de custodia animam meam, ad confitendum nomini tuo.*

Quid autem corporis nostri status, erectus & spectans in celum, tanquam in patriam: nonne animam in hanc uitam ueluti in peregrinationem, aut potius exilium, a Deo egressam demonstrat? In quo quam multa perferat graua, iniqua, laboriosa, acerba: quis est, uel communem sensum habens, qui ignorare queat? Ut non iniuria philosophorum quidam Corpus hoc Vincula & Carcerem animi appellauerint. In illa autem caelesti patria, quieta omnia, pulcherrima, beatissima erunt, plusquam possumus non eloqui modo, uerum etiam optare. Illuc capit anima reuerti, & suspirat & clamat: quò si perueniat, expletur desiderium eius: nec potest aliter. Quamobrem si quis secum animo reputauerit, quam calamitosa sit hac nostra omnis uita: quot periculis, quot morbis, quot casibus, quot curis, quot incommodis sit obnoxia: utique sibi gratulabitur, cum Dominus eum hinc aufer-

Ambros. de Bono mortis. cap. 2. Philip. 1.

Ioan. Lud. Viues. de Veritate fidei Christi. lib. 1.

De Bono mortis cap. 2.

auferre vult. Quem enim sana mentis, ait Ambrosius, voluptate corporis, & delectatione vite huius capi posse credemus, & cursus huius consummationem recusare, in quo plus amaritudinis inest, quam voluptatis? Igitur Mors, si maximè misera esset: tamen oporteret boni consulere, quod nulla via corrigi potest. Rursum, si totum extingueret hominem, equius tamen ferenda esset, quod tot vite huius calamitatibus finem imponat. Nunc verò, cum haud dubiè pias animas ex huius vite procellis ad immortalitatis portum transmittat: ac ne pilum quidem hominis perimat, quippe corporibus ad immortalitatem quoque reuocandis: an non magis exultare quam lugere, properare quam detrectare, conuenit, dum ex hoc turbulentissimo pelago huius mundi in tranquillam illam immortalitatis stationem mors transuehere incipit? Itaque rebus visibilibus non delectemur, nèue presentibus acquiescamus: sed contra, contemnamus ea quae videntur, tanquam caduca: queramus quae verè, quae semper sunt: atque alterius Vita desiderio exastuemus. Propterea namque Deus laboriosam naturaliter vitam nostram & grauem constituit, ut presenti tribulatione compulsi, futurorum desiderium capiamus.

His omnibus adde, quòd itidem obnoxia sit haec vita perpetuis peccandi periculis: in qua cum Carne, Mundo & Satana, hostibus trunculentissimis, quotidie dimicandum sit: à quibus indefinenter oppugnati, heu saepe nimium superamur ac prosternimur. Ita fit, ut nullus ferè dies sine nostro peccato transeat: & qui maior est aetate, maior quoque sit iniquitate. Inde est, quod Iacob Patriarcha ad Regem Pharaonem dixit: Dies peregrinationis vite meae centum triginta annorum sunt, parui & mali. Peregrinationem dixit Vitam hominum: quia dum sumus in hoc corpore, peregrinamur à Domino: &

Chryf. Homil. 6. ad pop. Antioch.

Genes. 47.

2. Cor. 5.

no: & dies malos nominavit, quoniam accessu dierum nobis, ut miseriarum & aduersitatum, ita & malitia incrementa cumulantur.

Quocirca, ut quàm diutissimè viuamus, rarò tamen existimus meliores: nec aliud ex alio peccare desistimus, nisi mortis beneficio. Qui autem mortuus est, ait Apostolus Paulus, iustificatus est à peccato. Et ideo exclamatur: Infelix ego homo, quis me liberabit de corpore mortis huius? Gratia Dei, per D. N. Iesum Christum. Optanda igitur Mors: quæ ut vita, sic & peccato, & omnibus denique calamitatibus, quibus hac vita plena est, finem imponit: & ad perfectum æterna Beatitudinis statum perducit.

Iam verò, ut detur alicui homini longissimam viuere vitam, totamque ætatem absque ullo mœrore ac dolore, prosperrimo rerum successu peragere: quid tandem magni assecutus fuerit, cùm semel tamen moriendum sit? Infallibile quippe est, quod scriptum est: Statutum est hominibus semel mori: post hoc autem iudicium, quando cuncta, quæ fiunt, adducet Deus in iudicium pro omni errato, siue bonum siue malum sit. Et maximus annorũ numerus, imò autem totum hoc humani generis æuum, nõne tanquã momentũ in conspectu Dei reputabitur?

Quoniam mille anni ante oculos eius, tanquã dies hesternæ quæ præterijt. Syracides scribit, numerum dierum hominum, ut multum, centum esse annos: nec quenquam prospicere posse articulum temporis, quo moriturus est. Et sicut gutta est ad immensas aquas maris, & calculus siue exiguum granulum ad arenas vniuersas: ita esse annos hominum ad æternitatem collatos. Proinde anni illi, quos Mathusalem vixisse legimus, numero quidem plurimi, sed ad æternitatem collati, ut guttula aquæ ad totum mare, & calculus arena ad vniuersum mundum, reuera sunt.

Rom. 6. & 7.

Heb. 9.
Eccles. 12.Psal. 89.
2. Pet. 3.
Eccles. 18.

Genes. 9.

Aduersus vitæ præsentis Dulcedinem : Testimonia
S. Scripturæ.CAP. II.
Iob 7.

S. Iob. *Militia est, inquit, vita hominis super terram: & sicut dies mercenarij, dies eius. Sicut seruus desiderat umbram: & sicut mercenarius præstolatur finem operis sui: sic & ego habui menses vacuos, & noctes laboriosas enumeravi mihi. Si dormiero, dicam: Quando consurgam? Et rursum expectabo vesperam: & replebor doloribus vsque ad tenebras.*

Iob 14.

Homo natus de muliere, breui viuens tempore, repletur multis miseriis. Qui flos egreditur & conteritur, & fugit velut umbra, & nunquam in eodem statu permanet.

Psal. 39.

David Rex & Propheta. *Expectans expectaui Dominum, & intendit mihi. Et exaudiuit preces meas, & eduxit me de lacu miserie, & de luto fecis.*

Psal. 114.

Conuertere anima mea in requiem tuam: quia Dominus benefecit tibi. Quia eripuit animam meam de morte, oculos meos à lachrymis, pedes meos à lapsu. Placebo Domino in regione vinorum

Eccles. 2.

Salomon Rex. *Cuncti dies hominis doloribus & arumnis pleni sunt.*

Eccles. 40.

Sirach. *Occupatio magna creata est hominibus, & iugum graue super filios Adam, à die exitus de ventre matris eoru, vsque in diem sepulture in matrem omniu.*

Esa. 24.

Esaias Propheta. *Formido & fovea, & laqueus super te, qui habitator es terre.*

Ex nouo Testamento.

Rom. 7.

Paulus Apostolus. *Scio quia non habitat in me, hoc est, in carne mea, bonum. Nam velle adiacet mihi: perficere autem bonum non inuenio. Non enim quod volo bonum, hoc facio: sed quod nolo malum hoc ago. &c. Infœ-*

lix

lix ego homo, quis me liberabit de corpore mortis huius?

Caro concupiscit aduersus spiritum: spiritus autem aduersus carnem. Hæc enim sibi inuicem aduersantur: ut non quacunque vultis illa faciatis. Gal. 5.

Confortamini in Domino, & in potētia virtutis eius. Ephes. 6.
Induite vos armaturam Dei: ut possitis stare aduersus insidias diaboli. Quoniam non est nobis colluctatio aduersus carnem & sanguinem: sed aduersus principes & potestates, aduersus mundi rectores tenebrarum harum, contra spiritualia nequitiæ in caelestibus.

Petrus Apostolus. Charissimi obsecro vos tāquam aduenas & peregrinos, abstinere vos à carnalibus desideriis, qua militant aduersus animam. 1. Pet. 2.

Pia D. Cypriani Episcopi & Martyris Admonitio.

Meminisse debemus voluntatem nos non nostram, sed Dei facere debere: secundum quod nos Deus CAPVT III.
quotidie iussit orare. Quam præposterum est, quamq̃ peruersum, ut cum Dei voluntatem fieri postulemus, quando euocat nos & accersit de hoc mundo Deus, non statim voluntatis eius imperio pareamus. Obnitimur & reluctamur, & pernicacium more seruorum ad conspectum Domini cum tristitia & mærore perducimur, excentes istinc necessitatis vinculo, nõ obsequio voluntatis: & volumus ab eo premiis caelestibus honorari, ad quem venimus inuiti? Quid ergo rogamus & petimus, ut adueniat regnum calorum, si captiuitas terrena delectat? Quid precibus frequenter iteratis rogamus & petimus, ut acceleret dies Regni, si maiora desideria & vota potiora sunt, seruire istic diabolo, quam regnare cum Christo? Potius mente integra, fide firma, virtute robusta, parati ad omnem voluntatem Dei simus: pauore mortis excluso, immortalitatem, qua sequitur, cogitemus. Hoc

nos ostendamus esse quod credimus: ut neque charorum lugeamus excessum, & cum accersitionis propria dies venerit, incunctanter & libenter ad Dominum ipso vocante, veniamus. Quod cum semper fuerit faciendum Dei seruis, nunc fieri multo magis debet, corrue[n]te iam mundo, & malorum infestantium turbinibus obsesso. Considerandum est, & identidem cogitandum, renuncia[n]do nos mundo: & tanquam hospites & peregrinos hic interim degere. Quis non peregre constitutus properet in patriam regredi? Quis non ad suos nauigare festinans, ventum prosperum cupidius optaret, ut velociter charos liceret amplecti? Magnus illic nos charorum numerus expectat, parentum, fratrum, filiorum: frequens & copiosa nos turba desiderat, iam de sua incolumitate secunda, & adhuc de nostra sollicita. Ad horum conspectum & complexum venire, quanta & illis & nobis in commune letitia est? qualis illic caelestium regnorum voluptas, sine timore moriendi, & cum aeternitate viuendi? quam summa & perpetua felicitas?

De Rerum temporalium seu terrenarum Amore.

CAUSA
II.
CAPVT
I III.

Eccl. 41.

Alterum, quod mortem amarum facit & ingraturam, AMOR EST RERVM TEMPORALIVM, seu TERRENARVM. Nam morte ingruente, in mentem veniunt pulcherrima mundi vernantis species, agri feraces, magnifica ades, horti amoeni, montes vitibus constiti, vestes pretiosa, vasa tum aurea, tum argentea, gemmae, lusus & conuiuia. Vnde in Ecclesiastico dicitur: O mors quam amara est memoria tua homini pacem habenti in substantiis suis: viro quieto, & cuius via directa sunt in omnibus.

Sed Deus condidit nos prae ditis mente, qua bestiae praestemus: ut quibus caelestis est origo, in ima haec non respi-

respiciamus: neue animos sursum suapte natura sublatis, terrenarum concupiscentiarum mole deprimamus: sed oculos in umbras rerum temporalium clausos, ad vera autem & eterna bona apertos habeamus: & omnium rerum humanarum obliti, cunctisq; que sunt in terra superiores effecti, in calis versemur cogitatione pariter & affectu.

Et Viatores sumus in hoc mundo, non habitatores: in diuersis & tabernaculis peregrinamur, non in patria viuimus: ac tota hac vita nihil aliud est, quam cursus ad mortem. Quemadmodum ergo qui domi non agunt, sed peregrinantur, si quid in diuersis aut in via commodi sese obtulerit, non adiciunt animum, quippe mox relicturn quod delectat: si quid incommodi, facile perferunt: ita nos compositos esse decet, & non aliter que sunt huic vite utilia sumere, quam qua via, necessarium videlicet usum: reliqua vel pratermittenda omnino, vel neglectim possidenda: ut in domum quidem admittas, non in animum: nec sic implicemur atque irretiamur, ut a recta nos via, & a cura reuersionis in patriam abducant.

Quamobrem, ut animus rebus hisce caducis et fluxis nimis affixus, ab earundem amore abducatur: & ad hereditatem illam celestem, incorruptibilem & immarcessibilem, conseruatam in calis, sustollatur: cogitandum, maxime dum sani sumus, quantum adferant curarum & molestiarum opes: que nimirum ne nocte quidem quiescere possessores suos sinunt. Vnde & Socrates, aliiq; philosophi inueniuntur eas, non modo ut inanes & vanas, verumetiam perniciosas & nocituras respuisse. Cum hac serio expenderit sani, fiet ut minus grauatum eas relinquamus agroti.

Ad hac considerandum, quam multis casibus sint

G obno-

1. Timot. 6.
Chryftho
m l. 2. ad
pop. Antioch.

obnoxia: nam frequenter incendiis, sepe bellis, non raro
aquarum inundationibus & naufragiis: sed & furum
insidiis, & latronum impetu, vita manente incolumi,
colluntur diripiunturque. Ideo Apostolus Paulus, in-
certas dixit esse diuitias. Diuitibus, inquit, huius seculi
præcipe: non sublime sapere, neque sperare in incerto di-
uitiarum: sed in Deo uiuo. Presentis seculi diuites ap-
pellauit: ut discamus, quod cum presenti vita, & copia
pariter dissoluatur: non procedit ulterius, non simul mi-
grat cum possessoribus migrantibus, sed ipsos sapius &
ante finem deserit. Sæpius enim una hora, & breui tem-
poris momento, velut vento supernè irruente iactabilis
pulsis, sic ex domo exussantur. Et ut horum nihil fiat:
tamen,

Ecce repentina modicæq; occasio febris,

Dissoluit toto quacunque parauimus auro.

Lucæ 11.

Huc pertinet, quod apud Lucam diues ille ait: Anima
habes multa bona posita in annos plurimos: requiesce,
comede, bibe, epulare. En velut in tabula depictum glo-
riantem in diuitiis hominè: sed nunquid vere gloriantè?
Minimè, Sequitur enim: Dixit autem illi Deus: Stul-
te, hac nocte animam tuam repetunt à te: qua autem pa-
rafasti, cuius erunt? Si hæc pictura ante oculos sæpè ver-
saretur, certè abduceret animos nostros à spe, quam ex
incertis & falsis diuitiis concepimus.

Basilii
Mag in ope-
re Hexa.
congress. 5.

Quod autem de diuitiis dictum est, idem de amico-
rum copia, sanguine propinquorum, Magistratu, & ci-
uili aliqua potestate, vel etiam honoribus, ac quibusuis
dignitatibus sentiendum est. Quid enim post hæc quaeso?
Nox una, febriculaq; una, dolor lateris, aut pulmonis
vitium, abreptum ab hominibus abducens hominem,
vniuersam scenam subito denudat ac dissoluit: gloriaq;
illa veluti somnium statim euannit. Quare gloria simi-
litudo

litudo ad debilissimum exiguumq; florem accommodatissime à propheta Esaia videtur esse extructa. Omnis caro, inquit, fœnum est: omnisq; gloria hominis veluti fœni flos est. Ob hanc causam propheta David nobis tanquam præco quispiam inclamat, graves corde appellans, ac mendacium diligentes: hortaturq;, ne rebus ijs que in oculos cadunt, animum nostrum magnopere adiungamus: nec frumenti solum ac vini satietate omnem vitam huius beatitudinem metiamur, dicens: Filij hominum vsquequo graui corde, vt quid diligitis vanitatem, & queritis mendacium? Quod, inquit, tanto affectu, tantoque studio sectamini hæc, que sub celo sunt: que reuera aliud non sunt, quam mera vanitas: quam vapor fumi: aut aura tenuis, que euanescit? Vt aptius dici possint vanitas ipsa, quam vana. Que quietem, satietatem & sclicitatem quandam promittunt amanti: sed fallunt, & sunt verè mendaciae quippe que, vt sunt instabilia & momentanea, & tanquam omnino nihil: ita suis possessoribus in hac vita, neque sclicitatem, neque satietatem, neque quietem adferunt, sed multam inquietudinem & molestiam: suis etiam blanditijs homines passim seducentes ad eterne damnationis interitum. Et in alio Psalmo impios, eorumq; sclicitatem, quam illi in fluxis mundi rebus constituuunt, tanquam somnium hominis dicit expergiscientis: quod cum sit inane, tamen dormientem falso delectat. Velut somnium, inquit, surgentium, Domine, in ciuitate tua imaginem ipsorum ad nihilum rediges. Primo somnium, deinde imaginem appellat mundi vanitatem: opes, potentiam, existimationem, generis splendorem: quas res, vt imaginem quandam insipientes homines in corde suo depingunt: quibus unice delectantur: quas iuaniter sculptas in animo intuentur: cum nihil a-

Esa. 40.
Psal. 4.

Psal. 71.

Sap. 5.

Eccles. 1.

Psal. 16.

Psal. 72.

Psal. 141.

Psal. 23.

Abraham
vocat De-
minum
Deum ex-
cellum POS-
SESSOREM
caeli & terræ.
Genesis cap.
XIIII.
Exod. 23.
Leuit. 24.
Deut. 26.

aliud sint, quam umbra quadam & imagines fallaces: de quibus dicitur in libro Sapientia: Transferunt omnia illa sicut umbra. Salomon quoque ait, ipsa se rerum experientia comperisse, omnia qua sub sole sunt, vana seu inania esse, & fallacia: hoc est, primo aspectu animo quidem applaudere: sed postea frustrari. Quare idem propheta David, etiamsi Rex esset, & nihil earum rerum deesse posset, qua ad beatam in terris vitam facere viderentur: tamen huius mundi bona animum eius explere nequibant, futura vitæ desiderium habentis. Satiabor, inquit, cum apparuerit gloria tua. Quid enim mihi est in calo: & à te quid volui super terram? Defecit caro mea, & cor meum: Deus cordis mei, & pars mea Deus in æternum. Clamaui ad te Domine, dixi: Tu es spes mea, portio mea in terra viventium.

Insuper & hoc cogitandum, quòd aliena sint diuitia ac commendatitia, non nobis propria: quarum villici sumus, vel œconomi, non domini: quas, cum administrationis tempus fuerit exactum, aliis relinquere oportet dispensandas: id quod Cæsares omnes Reges & Principes facere oportuit quamlibet potentes & opulentos. Nam Deus creauit calum & terram: & sicut David propheta ait, Domini est terra, & plenitudo eius: iure igitur Dominus est cali & terræ, & verè proprietarius: quicumque autem terram inhabitant, eius tanquam coloni sunt. Ac ne homines suis laboribus & vomeribus eius fecunditatem tribuerent, nil terra absque cali rore & imbre proferre solet. Propter quod Deus sibi à suis frugum primitias consecrari voluit: quibus se colonos, ipsum verò Dominum profiterentur. Itaque in his temporariis non debemus conuiescere, tanquam propriis perpetuisque bonis: nec ea a quo tantum animo, verum & cum gratiarum actione deponere, ac possessione cedere, quo-

tie seu
Pos
hemen
terre
dere op
solus p
homin
villici
fructu
ration
parab
ferte n
nis &
sed om
mo iuc
Tunc
Redde
cupim
nem al
nostra
merito

Ac

S. I
& nud
David
Dori
nes vir
Salom
Van
nibus v
nere sub

neſcunq̄ue repetit is qui dedit.

Postremo expendendum est & illud, quod etiam uehementius nos mouere debet: nempe, quod & de rerum terrenarum administratione & usu rationem Deo reddere oportebit. Etenim cum Deus, ut ante dictum est, Genef. 13. solus proprietarius sit, solus Dominus tribuens omnia: homines omnino omnes, quo gradu tandem y sint, coloni, villici, ministri: manifestum est, quod quò ampliores quis fructus, ac diutius perceperit, eo maiorem & ampliorem rationem reddere teneatur. Hoc quoque dilucide docet parabola illa Luca xvi. de diuite & dispensatore. Diserte namque adfirmat, neminem, cuiuscunque conditionis & dignitatis, suarum facultatum esse Dominum, sed omnes homines dispensatores esse Dei; cui in extremo iudicio accuratam reddere rationem, necesse erit. Tunc enim unusquisque audiet hanc vocem filij Dei: Redde rationem villicationis tue. Proinde si recte is frui cupimus: non grauatim earundem usum & dispensationem alijs, Deo sic volente, concedemus: sin eas ad carnis nostrae desideria adimplenda amplius possidere optamus, merito tremendum Dei Iudicium formidabimus.

Aduersus mundi Vanitatem, S. Scripturæ
Sententiæ.

CAPVT

V.

Iob 1.

Psalm. 61.

Psalm. 75.

Prouerb. 11.

Eccl. 1. 2.

Sap. 5.

S. Iob. Nudus egressus sum de utero matris meae, & nudus reuertar illuc.

Dauid Rex. Diuitia si affluant, nolite cor apponere.

Dormierunt somnum suum: & nihil inuenerunt omnes viri diuitiarum in manibus suis.

Salomon Rex. Qui confidit in diuitiis suis, corruet.

Vanitas vanitatum: & omnia vanitas. Vidi in omnibus vanitatem & afflictionem animi: & nihil permanere sub sole. Sic dicent impij in inferno gementes: Quid nobis

G 3

nobis

102 CVR MORS FORMIDABILIS. CAUSA II.
nobis profuit superbia? aut diuitiarum iactantia quid
contulit nobis? Transferunt omnia illa tanquam umbra.

Ex nouo Testamento.

Math. 6. IESVS CHRISTVS D. N. Nolite, inquit, thesaurizare
vobis thesauros in terra: vbi erugo & tinea demolitur,
& vbi fures effodiunt & furantur. Theaurizate autem
vobis thesauros in caelo: vbi neque erugo, neque tinea
demolitur, & vbi fures non effodiunt nec furantur.

Luc. 12. Videte & caute ab omni auaritia: quia non in abun-
dantia cuiusquam vita eius est ex his qua possidet. Di-
xit autem similitudinem: Hominis cuiusdam diuitis
vberes fructus ager attulit: & cogitabat intra se, dicens:
Quid faciam: quia non habeo, quò congregem fructus
meos? Et dixit, Hoc faciam, Destruam horrea mea, &
maiora faciam: & illuc congregabo omnia qua nata sunt
mibi, & bona mea: & dicam anima mea: Anima, ha-
bes multa bona posita in annos plurimos: requiesce, com-
ede, bibe, epulare. Dixit autem illi Deus: Stulte, hac no-
te animam tuam repetunt à te: qua autem paraasti, cu-
ius erunt? Sic est qui sibi theaurizat, & non est in
Deum diues.

1. Cor. 7. S. Paulus. Tempus breue est: reliquum est, vt & qui
habent uxores, tanquam non habentes sint: & qui flent,
tanquam non flentes: & qui gaudent, tanquam non
gaudentes: & qui emunt, tanquam non possidentes: &
qui vtuntur hoc mundo, tanquam non vtantur. prae-
rit enim figura huius mundi.

1. Tim. 6. Nihil intulimus in hunc mundum: haud dubium,
quò nec auferre quid possumus. Habentes autem ali-
menta, & quibus tegamur, his contenti sumus. Nam
qui volunt diuites fieri, incidunt in tentationem & la-
queum diaboli, & desideria multa inutilia & nocua,
que

que mergunt homines in interitum & perditionem. Radix enim omnium malorum est cupiditas.

Divitis huius seculi precipe non sublime sapere, neque sperare in incerto divitiarum, sed in Deo vivo, qui prestat nobis omnia abunde ad fruendum, bene agere, divites fieri in bonis operibus, facile tribuere, communicare, thesaurizare sibi fundamentum bonum in futurum, ut apprehendant veram vitam.

Fide Abraham demoratus est in terra repromissionis, tanquam in aliena, in casulis habitando cum Isaac & Iacob coheredibus repromissionis eiusdem. Expectabant enim fundamenta habentem civitatem: cuius artifex & conditor, Deus, &c. Confitentes, quia peregrini & hospites sunt super terram. Heb. 11.

S. Iacobus. Agite nunc divites, plorate, ululantes in miseriis vestris que advenient vobis. Divitia vestra putrefacta sunt: & vestimenta vestra a tineis comesta sunt. Aurum & argentum vestrum eruginavit: & erugo eorum in testimonium vobis erit, & manducabit carnes vestras sicut ignis. Iac. 5.

S. Iohannes. Nolite diligere mundum, neque ea que in mundo sunt. Si quis diligit mundum, non est charitas patris in eo. Et mundus transit, & concupiscentia eius. 1. Ioh. 2.

Ad idem. D. Ioan. Chrysofomi Admonitio.

Chrif. hom.
12. in Ioan.
nem.

Futura igitur quotidie Regna queramus: omniaque presentia, umbras esse prorsus et somnia, indicemus. Neque si Rex terrenus aliquis assumens te pauperem ac mendicum, repente sibi adoptaret in filium, tu iam ad tuguriy tui respiceres vilitatem: & certe non grandi hac discrimine separantur: ita nunc igitur nihil presentium putes esse pretiosum. Longe quippe maiora sunt, ad que vocatus es capessenda. Qui enim

CAPVT
VI.

G 4 vocat,

vocat, Dominus angelorum est: ea verò qua conferentur bona, & explicationem sermonis, & cogitationem mentis excedunt. Non enim te à terra trāsponit in terram, vt terrenus iste Rex: sed à terra extollit in calum, & à mortali ad immortalem profectò naturam, atque ineffabilem gloriam: qua tunc solummodo cernenda à nobis erit, quando etiam possidenda. Tancorum igitur particeps futurorum bonorum, noli auri argentiq; curis onerare mentem: ceterisq; huiusmodi umbris atque imaginibus illudere. An fortè non putas omnia ista qua cernimus, comparatione celestis Regni, medicorum paniculis esse viliora?

Conc. 1. de
Dione &
Lazaro.

Eiusdem D. Ioan. Chrystostomi ad contemptum rerum mundanarum, ab exemplo diuitis epulonis, Exhortatio.

CAPVT.
VII.

MOrtuus est autem diues & sepultus. Hic mihi considera mensas argento circumtectas, lectos, tapetia, ornamenta, qua tota in domo sunt omnia, ungueta, aromata, vini meri copiã, eduliorũ varietates, ciborum delicias, coquos, adulatores, stipatores, famulos, ac reliquam vniuersam pompam strepitumq; extinctum marcidumq; factum. Vbiq; cinis, vbiq; fanilla & puluis, lamenta & luctus, nemine succurrente, neq; semel egressam animam postea renocante. Tunc declarauit, quid possit aurum: quid possint copiose diuitia. Siquidem eam frequenti famulitio nudus abductus est & solus, nihil ex tanta beneficentia secum ferre valēs: sed desertus, indefensus & neglectus: nullus eorum qui prius auxiliabantur aderat erepturus à pœna & supplicio: sed ab omnibus illis diuisus, solus in se recepit, vt illa non ferenda supplicia sustineret. Verè omnis caro scētũ: & omnis gloria hominis tamquã flos graminis: exaruit gramẽ, & flos

Esa. 49.

& flos decidit: sed verbum Domini manet in aeternum. Venit mors, & extincta sunt illa omnia: perinde quasi in somnis vniuersis illis delirijs fruitus fuisset. Ac post haec supplex factus est diues pauperi: atq; nūc illius eger mēsa, qui dudū esuriebat: illius, qui canum rostris obiectus iacebat. Ita res commutata sunt: vniuersi cognouerunt, vter fuerit diues, vter pauper: quodq; Lazarus quidem omnium fuerit opulentissimus, ille contra omnium pauperrimus. Quemadmodum enim actores in scaena regū ac ducum personas, item mendicorum assumentes ingrediuntur, cum ipsi nihil horum sint: sic sane & in praesenti vita, paupertas & diuitia nihil aliud sunt quam personae. Quemadmodum igitur instante vespera, digressifque qui confederant, vbi fuerint a theatro egressi, habitumq; fabulae deposuerint: qui prius reges & duces videbantur, post apparet id quod sunt: ita sane et nunc, postquam mors aduenerit, theatrumq; dimissum fuerit, cū diuitiarum paupertatisq; personas deposuerint, omnes illic profecti, atque ex solis operibus iudicati, declarant qui vere sint diuites, qui vere pauperes: qui honorati & qui humiles. Itaq; frequenter fit, ut qui hic in diuitum numero fuerit, illic reperiatur omnium pauperrimus: id quod accidit huic diuiti. Nam simul atque incubuerat vespera, hoc est, mors: eaq; praesentis vita theatro egressus est, personamq; deposuit, visus est illic omnium esse pauperrimus: adeo vero pauper, ut ne guttam quidem aqua haberet in sua potestate.

De Amore in coniugem & liberos, aliosque propinquos: & Cura pauperum pro coniuge, & pupil-
lis egenis.

CAUSA
III.

Quin & mortis amaritudinem vehementer auget
coniuux & liberi, ceteriq; propinqui & necessary:
quos

CAPVT.
VIII.

quos deserere durum est & amarum valde. Neque enim ita ullo pacto hominis animum afficere & commouere possunt quacunque res terrena. vti coniunx, liberi, & alij propinqui. In coniugio nanque duo sunt in carne vna: & parentum pectoribus naturaliter indita est erga liberos dilectio: similiter & in sanguine iunctis, peculiaris quadam natura vis deprehenditur. Sed maxime pungunt isti aculei mortis eos, qui fortuna sunt tenuioris: quos in sudore vultus panem, quo coniugem et liberos honeste educare et sustentare queant, quarere oportet. Hos, cum hinc discedendum est, perquam vehementer torquet uxoris solitudo, et orbitas egestasque liberorum.

Deut. 31.

In his tentationibus cogitandum est, quid dicat Scriptura: Qui dixit patri suo & matri sua, Nescia vos: et fratribus suis, Ignoro illos, et nescierunt filios suos: hi custodierunt eloquium tuum Domine, & pactum tuum seruauerunt. Et Christus dicit: Qui amat patrem aut matrem plusquam me, non me est dignus: & qui amat filium aut filiam super me, non est me dignus. Et qui non accipit crucem suam, & sequitur me, non est me dignus.

Lucæ 14.

Et rursus: Si quis venit ad me, & non odit patrem suum & matrem, & uxorem & filios, & fratres & sorores, adhuc autem & animam suam: non potest meus esse discipulus. Et ad pauperes dicit Dominus Deus: Relinque pupillos tuos, ego faciam eos viuere: & vidua tue in me sperabunt. Ipse sanè pater orphanorum est, & iudex viduarum: propinquus fortis parvulorum et pupillorum. Itaque qui ea cura angeris, primùm quidem te ipsum maxima fiducia voluntati Dei trade: deinde etiam certa de Deo patre omnium spe concepta, eius tutela coniugem et liberos committe. Nam cum naturaliter solliciti sint parentes pro suis liberis, ille utique affectus nos de Dei

Jerem. 49.

Psalm. 67.

Proverb. 23.

de Dei bonitate & benignitate commonefacere debet: cui de nobis, suis iam per fidem et adoptionis gratiam filiis, curam esse, & necessaria ministrare, et S. docent litera, & exempla testantur. David Rex non cogitabat secum, Habeo regnum florentissimum, diuitias ingentes, fideles amicos: ergo nihil mihi deesse poterit: sed, Dominus, inquit, regit me, & nihil mihi deerit. Ita singuli fiduciam nostram collocemus, non in diuitiis, non in amicorum beneuolentia, aut industria nostra, sed in Pastore & Rectore Domino Deo: qui facile relictam uiduam unâ cum liberis, quantumuis multis, nutrire uult & potest. Potest, quoniam omnipotens est, et dat escam omni carni: uult, quia benignus est, cui cura est de nobis, teste eodem rege: qui ob id audenter dixit, Dominus sollicitus est mei. Plura Exempla paulo post ponemus.

Psal. 286.

Psal. 135.
Psal. 14.
1 Petr. 5.
Psal. 39.

Ab aeterna Vita, in qua pij cum S. Angelis, & Electis omnibus exultantes, mutuò se agniture sunt, Consolatio.

VT aduersum Mortis duritiam, et crudelissimam necessitatem hoc solatio erigimur, quòd nobis dilectos non amisimus sed premisimus, breui uisuri eos, quos dolemus absentes: ita maximam adferi Consolationem, si ab hac uita in meliorem excessuri, cogitemus non emigrare, sed emigrare: & mutare amicos, non relinquere. Nam faelix ille beatorum spirituum ac piorum hominum conuentus, quantam singulis pariet voluptatem, quis enarrare sufficiet? Et unum quidem Angelum aliquando sub hominis tamen figura conspexisse, magni miraculi loco habetur: sed quanti erit aestimandum, non in aliena, sed propria imagine, nec unum aut alterum, sed multa Angelorum millia uidere? Millia millium mi-

CAP. IX.

August. Epist. 6. ad Italicam.
Hieron ad Marcellam: & in Epitaph. Nepotiani.

Dan. 7.

nustra-

nistrabant ei, ait Daniel, & decies millies centena millia assistebant ei: insuper Archangelos, Thronos, Dominationes, Virtutes, Principatus, Potestates, Cherubim & Seraphim, eorumq; miro ordine disposita ministeria perspicue contemplari? O iucundissimum spectaculum: in quo licebit nobilissimos Spiritus ineffabilis visionis donoclare intueri, & cum eis mirabili iam charitate coniungi, consortioq; eorum perpetuo frui: et una cum ipsis communem Dominum semper laudare. Ad horum autem contubernium anime piorum transeunt: vita hic sanctè peracta. Illuc, ait Psalmista David, ascenderunt tribus, tribus Domini: testimonium Israël, ad confitendum nomini Domini. Ibi ergo primi Parentes nostri, Patriarcha & Propheta, cateriq; veteris legis observatores, non per Legem, sed per gratiam fidei Beatitudinem adepti: Quia Lex per Moysen data est: gratia autem et veritas per IESVM CHRISTVM facta est. Ibi quoque Apostoli & Martyres, Confessores et Virgines: omnes denique Christi serui fideles, qui fidem sinceram, spem firmam, Charitatem veram usque ad finem non deseruerunt. Hi omnes, quoniam unum in Christo sunt, concorditer inter se consortio latantur: paresq; inter se animis ac voluntate, delectantur in multitudine pacis, in requie opulenta. Qui nos quoque maximo desiderio expectant: ad quos, Deo duce, si velimus, nos peruenturos nihil dubitare debemus. O quantum gaudium erit viuos presentesq; cernere, eorumq; familiaritate perfrui in caelis, quorum virtutes predicamus in terris. Sicut audiimus, sic videbimus, in ciuitate Domini virtutum: in ciuitate Dei nostri.

Quòd autem & parentes nostros, & coniuges liberofque nostros, propinquos & amicos, atque etiam omnes patres, omnesq; electos agniture, ac letis animis gratulatio ni-

Psalm. 122.

Ioan. 1.

Matth. 25.

Psalm. 36.

Esai. 32.

Psalm. 47.

tionibꝫ complexuri sumus, Angelorum exemplo discimus, qui se mutuò cognoscunt. Nam apud Daniele[m], Angelus nominat Gabrielem, eiꝫ loquitur: & paulò post, Michaëlem in adiutorium venisse dicit. Sic in Zacharia legimus angelum angelo locutum: & ut ad Zachariam loqueretur, mandasse. Cùm ergo inuicem se nominant, necesse est, mutuam in ipsis esse cognitionem: etiamsi nomina officij sint, non substantiæ. Proinde cùm Dominus dicit futuros nos similes Angelis in celo: consequens est, quòd mutuò nos agniture sumus. Idem quoque perspicue demonstrat ille S. Scripturæ locus: quo Dominum ad Abraham dixisse legimus: Tu autem ibis ad patres tuos in pace, sepultus in senectute bona. Unde & de eo scribitur: Plenus dierum congregatus est ad populum suum. Et de filio eius Isaac, ita legis: Appositus est populo suo, senex & plenus dierum. Iacob quoque, diuina attestante Scriptura, ait filiis suis: Ego congregor ad populum meum: sepelite me cum patribus meis.

Quid est autem: Ire ad patres suos, Apponi populo suo, & Congregari ad populũ suum: nisi ad beatissimam illam Electorum Dei sodalitatẽ adiungi: in qua nulla est tristitia, nulla ignorantia: nemo cæcus aut mutus: sed est eterna eis lætitia, perfecta scientia, & perpetua claritas: qua fulgent sicut splendor firmamenti, & quasi stella in perpetuas eternitates.

Moses quoque & Elias in monte Thabor cum Christo transfigurato colloquentes, à Petro agnoscuntur. & ut ipse Christus resuscitatus Apostolis alijs clarissime conspicitur: ita non dubium est, omnes Sanctos in calis, ipsum Christum, omniaq; eius membra capiti conformia conspecturos, mutuòq; agnituros esse.

Completitur Abrahamus Lazarum: & simul cernit impium epulonem in Gehennæ flammis torqueri. Vicissim

Dan. 8.
Dan. 10.
Zach. 1.

Genes. 15.

Genes. 15.

Genes. 35.

Gen. 49.

Dan. 10.

Matth. 17.
Luc. 9.
Ioan. 20.
Acto. 1.
Luc. 16.

Sap. 5.

cissim impij etiā in extremo die, & ipsum iudicem Christum, & Apostolos, ac alios sanctos quos angustiauerūt, videbunt cum timore horribili, admirantes, & pra-angustia animi gementes. Quare multo magis pi se mutuo cognoscent: sicut Christus Matthaei viii. ostendit dicens: Dico vobis, quod multi ab oriente & occidente venient, & recumbent cum Abraham, Isaac & Iacob, in regno calorum. Cumq; in hac vita eos, cum quibus familiariter viuimus, agnoscamus: & oculis nostris, alijsq; sensibus, qui sint percipere possimus: multo magis in illa clariore & aeterna luce, multoq; perspicacius cognoscemus eos, cum quibus perpetuo incorruptibiles viuemus, procul ab omni corruptibilis huius corporis defectu: neque ulli natura vitio obnoxij. Certē qui

1 Cor. 13.

Deum ipsum, & filium eius D. N. Iesum Christum, & spirituales essentias S. Angelorum, coram facie ad faciem cernēt, hi multo facilius homines pios agnoscent. Ac ne ulla quidem potest esse gloria, sine aliorum agnitione.

Ioan. 17.

Nota quoque sunt Christi verba: Pater, quos dedisti mihi, volo, ut ubi sum ego, & illi sint mecum, ut videant claritatem meam, quam dedisti mihi. Certum est ergo, quod cum Christo degentes, & ipsum cum primis D. N. Iesum Christum, in claritate caelesti, unā cum Patre & Spiritu sancto, ac nos mutuo, nec modo parentes, coniuges, liberos, amicos & notos, verum etiam nunquam à nobis visos, Patriarchas, Prophetas, Apostolos, & totum Martyrum exercitum, cum omnibus Angelorum & Electorum choris, agnoscamus: atque de incomprehensibilibus Dei operibus, & admiranda generis humani redemptione, coniunctis mentibus & vocibus Deū in omni aeternitate collaudabimus. Ideo Apostolus Paulus dicit: Accedemus ad ciuitatem Dei viuētis, Hierusalem caelestem, & multorum millium

Hebr. 12.

An-

Angelorum frequentiam, & Ecclesiam primitiuorum,
qui conscripti sunt in caelis, & iudicem omnium Deum,
& spiritus iustorum perfectorum.

Ad Pauperes, vt in Deum curas suas proiciant:
consolatoria Exhortatio.

Ex Psalmo LIII.

CAPVT.

REgius ille Propheta Dauid, vt equiore animo si-
mus, Deoq; fidamus, ita nos consolans exhortatur:
lacta super Dominum curam tuam: & ipse te enutriet. x.
Quem locum Apostolus Petrus eleganter enarrat di- 1 Pet. 5.
cens: Omnem sollicitudinē vestram proicietes in eum:
quoniam ipsi cura est de vobis. Habet autem hac senten-
tia egregiam Doctrinam & Consolationem. Monstrat
quò confugiendum sit in periculis & anxietate: & iubet
curas nostras & angores conijcere in Deum. Consolatio
verò est: IPSE TE ENUTRIET. quo significatur, Deū
nos pro sua benignitate, pio fauore complecti, alere, gu-
bermare ac defendere velle. In Psalmis hac Consolatio
subinde repetitur.

Psalmo xxxii. Ecce oculi Domini super metuentes
eum, & in eis qui sperant super misericordia eius. Ut
eruat à morte animas eorum, & alat eos in fame.

Psalmo xxxiii. Iste pauper clamauit, & Dominus
exaudiuit eum: & de omnibus tribulationibus eius sal-
uauit eum. Timete Dominum omnes sancti eius: quoniā
non est inopia timentibus eum. Diuites eguerunt & esu-
rierunt: inquirentes autem Dominum non minuentur
omni bono.

Psalmo xxxvi. Non vidi iustum derelictum: nec
semen eius querens panem.

Et filius Dei dulcissimè instillat hanc Consolatio-
nem.

Math. 6.

nem dicens: *Querite primum regnum Dei, & iustitiam eius: & haec omnia adijcientur vobis.*

Has equidem Sententias, hoc est, praeclarissimas S. Scripturae Consolationes & Promissiones diligenter memoria tenere debemus: eisq; in omnibus angustiis vti. Sed potera verborum superioris versiculi consideranda sunt. Non dicit, *Curam tuam defer ad Dominum*; ubi mora & cunctatio intercedere solet: sed singulari emphasi ait, *Iacta in Dominum*: quae vox celeritatem & impetum concitatioem significat. Vult ergo, ne cura & sollicitudines discutiemus & consiciamus: sed statim id quod nos premit, magno animi impetu in Dominum iactemus: qui & vult & potest ferre auxilium. Funda, & iactus iste, ardens Precatio est, quae miseras nostras perferat ad Dominum: ab eoq; petit & expectat auxilium. Brachium quo funda torquetur & impellitur, Fides est: quae intuetur in Promissionem, prorsus non dubitat Deum velle operari ad ipsum confugientibus: atque ideo committit illi gubernationem, & eventus bonos ab eo expectat. Exemplum extat pulcherrimum in virgine matre Iesu Maria: quae cum in nuptiis cognatorum in medio conuiuii vinum deficeret, curam suam iactat in Dominum, dicens: *Vinum non habent.* Et si autem durius auferret responsum à Christo, non tamen frangitur animo, sed iactare pergit, & ait ministris: *Quodcumque dixerit vobis, facite.* Ecce autem paulo post, iubet eos haurire aquam, et implere hydrias: et facit ex aqua vinum optimum, quo exhilarantur conuiuae. Itaque hoc Christi miraculum tanquam sigillum est, quo Deus suam Promissionem obsignat: seq; obligat subuenturum inopia piorum coniugum. Certè si nos Deo pleno corde confidimus, profecto pro sua clementia & bonitate nequaquam nos deseret: id quod aliis itidem exemplis comprobauit. *Quis Iacobum*

Ioan. 2.

Genes. 31.

patriar-

patriarcham, cum baculo inuixus Iordanem transiret, ac in Mesopotamiam pergeret, enutritus? Quis Iosephum eius filium venditum, & in Aegyptum abductum, tam mirabiliter in terra aliena conseruauit? Quis Tobiam in terra captiuitatis sustentauit? Dei utiq; Benignitas: Qui filios Israël, totos etiam quadraginta annos in deserto pascit: & panem celi eis dedit. Vestimenta quibus operiebantur, nequaquam vetustate defecerunt. Et cum aqua penuria laborarent: petram durissimam eam exhibere iussit.

Genes. 39.

Exod. 6.

Deut. 8.

Exod. 17.

Num. 20.

Coruis quoque praecepit, ut Eliam pascerent, cum ille humana subsidia non haberet: ac postea vidua, qua se filiumq; suum defraudans, partem propheta porrexit, hydria farinae non defecit: nec lechyus olei fuit immixtus. Idem Propheta, cum Iezabelem fugeret, & fame sitiq; fatigatus mori optaret, somno experrectus, reperit ad caput subcineritium panem & vas aquae: & reficillatus est.

3 Reg. 17.

3 Reg. 19.

Abdia propheta uxor vidua, cum à creditoribus ueraretur, ideoque clamaret ad Eliseum, nihil omnino habens in domo, praeter parum olei: iussa est petere mutuum ab omnibus vicinis uasa uacua non pauca: quae omnia Dei benedictione, ab illis olei reliquiis impleta sunt: adeo, ut uendito oleo faceret satis creditori, & haberet insuper unde ipsa cum filiis uiueret. Iacta igitur super Dominum curam tuam, & ipsa te enutriet: non dabit in aeternum fluctuationem in isto.

4 Reg. 4.

De Dei in derelictas Viduas Pupillosque cura,
Testimonia S. Scripturae.

Moses. Dominus, inquit, Deus uester, ipse est Deus uestrorum, Dominus dominantium, facit iudicium pupillo & uiduae: amat peregrinum, & dat ei uictum atque uestitum.

CAP. XI.

Deut. 10.

H David

Pſalm. 9.

David Rex. *Et factus est Dominus refugium pauperi: adiutor in oportunitatibus, in tribulatione. Tibi derelictus est pauper: orphano tu eris adiutor.*

Pſalm. 10.

Dominus in celo sedes eius. Oculi eius in pauperem respiciunt.

Pſalm. 32.

Ecce oculi Domini super metuentes eum: & in eis qui sperant super misericordia eius. Ut eruat à morte animas eorum, & alat. eos in fame.

Pſalm. 36.

Inimor sui, etenim senni: & non vidi iustum derelictum, nec semen eius querens panem.

Pſalm. 54.

Iacta super Dominum curam tuam, & ipse te enutriet. Qui dat escam omni carni.

& 135.

Pſal. 145.

Dominus custodit aduenas, pupillum, & viduam suscipiet.

Tob. 4.

Tobias. *Noli timere fili mi: pauperem quidem vitam gerimus, sed multa bona habebimus, si timuerimus Deum, & recesserimus ab omni peccato, & fecerimus bene.*

Ierem. 49.

Ieremias Propheta. *Hæc dicit Dominus Deus: Relinque pupillos tuos, ego faciam eos viuere: & vidua tua in me sperabunt.*

Ex nouo Testamento.

Matth. 6.

IESVS CHRISTVS D. N. *Nolite solliciti esse, dicentes: Quid manducabimus, aut quid bibemus, aut quo operiemur? Hæc enim omnia gentes inquirunt. Scit enim pater vester cælestis, quia his omnibus indigetis. Quærite ergo primum regnum Dei: & hæc omnia adycentur vobis.*

Luc. 12.

Nolite timere pusillus grex: quia complacuit Patri dare vobis regnum.

Ioan. 14.

Philip. 4.

1 Tim. 4.

Non relinquam vos orphanos.

S. Paulus. *Dominus prope est: nihil solliciti sitis.*

Pietas ad omnia utilis est, promissionem habens vitæ.

vita, qua nunc est, & futura.

Sint mores sine auaritia: contenti presentibus. Ipse Heb. 13. enim dixit: Non te deseram, neque derelinquam: ita ut confidenter dicamus, Dominus mihi adiutor.

S. Petrus. Omnem vestram sollicitudinem projicietis in eum: quoniam ipsi cura est de vobis. 1. Pet. 5.

Ab exemplo volatilium, maximè autè Coruorum, Christi Iesu D. N. Consolatio. Ex Matthæi cap. 6. & Lucæ cap. 12.

Respiciite volatilia cali, quoniam non serunt neque CAP. XII. metunt, neque congregant in horrea: & pater vester celestis pascit illa. Nonne vos magis pluris estis illis? Considerate coruos, quia non seminant, neque metunt, quibus non est cellarium neque horreum: & Deus pascit illos. Quanto magis vos pluris estis illis?

Christus ut ad fiduciam nos erigeret, mirum in modum Dei misericordiam proponit, & providentiam commendat: non modò erga homines, sed etiam quaslibet creaturas, minimas quoque & abiectissimas. Pater, inquit, pascit, Pater vestit, Pater scit quod omnibus his indigetis. Cur hæc ita inculcat, nisi ut fiduciam nobis addat? Respicite, ait, volatilia cali: considerate coruos. Oculi omnium in Deo sperant: solus homo diffidit. Quid Psalm. 144. verò hesitamus?

ELUCIDATIO.

Cum amantissimus Pater noster celestis, nihil volatilibus cali deesse patiatur, sed provideat omnia qua sunt illis necessaria: quis putet eum de nostra salute, quos longè chariores habet, pro quorum utilitate condita sunt omnia, non vehementer esse sollicitum? Quid verò coruus vilis & abiectus? Corui autem deserere scribuntur pullos implumes albicantes, donec nigrescant. His ergo

H 2 fame

fame percundem esset, nisi Deus ita ordinasset, ut vel ro-
re cali, vel ex cadaverum carnibus, & reliquo cibo in-
nidus congesto, innatis vermiculis pascerentur: quibus
tantisper aleretur, donec adolecant & plumas accipiant.
Ideo S. Iob dicit: Quis preparat coruo escam suam, quan-
do pulli eius clamant ad Deum, vagantes, eo quod non
habeant cibos? Respondet propheta David: Magnus
Dominus noster: qui dat iumentis escam ipsorum, & pul-
lis coruorum inuocantibus eum. Ergo Deus, cum tam sit
opulentus, ut det escam omni carni: tam benignus, ut
etiam vilissima animalcula pascat: non utique commit-
tet, ut charissimis filiis desit alimentum aut tegumentum.

Iob 39.

Psalm. 146.

Psalm. 145.

Homil. 41.
in 1. epist. ad
Cor.

CAPVT

XIII.

Psalm. 67.

Ad Viduas, D. Ioannis Chrysostrami Admonitio.

HOc doles, quod sola sis, careasq; rectore. Hoc non
est cur dicas: amittere rectorem Deum non potes.
Quantisper hunc habes, coninge, patre, filio, affini quo-
uis prestabit: ut qui superstitibus etiam his faciebat om-
nia tamen. Hec tu cogita: & exemplo Davidis sic dicas:
Dominus illuminatio mea, protector meus, quem time-
bo? quando tu pater orbis, index viduis es. Huius tibi
presidium deuince: magisq; prospicientem tibi senties,
quam prius, quando scilicet in difficultate consistis. Sed
filium amisisti: amisisti ne dicas. Somnus ea res est, non
mors: transitus, non interitus: peregrinatio ab humiliori
loco ad altissimum suscepta. Caue irrideas Deum, sed
propitium tibi redde.

CAUSA

III.

CAPVT

XIII.

De horribili mortis imagine: Et quod per Chri-
sti mortem victa est, vnde homini Christiano opta-
da potius quam timenda.

ET horribilis illa gelide Mortis imago, ita omnium
ferè hominum corda percellit, ut nihil sit quod eque
ex-

admodum, inquit, desiderat cervus ad fontes aquarum: ita desiderat anima mea ad te Deus. Quid enim mihi est in celo, & à te quid volui super terram? Defecit caro mea & cor meum: Deus cordis mei, & pars mea Deus in aeternum. Comparavit voluntati suae terrena praemium caeleste, quod accepturus est: vidit quid ibi sibi servaretur, & cogitans & aestuans in cogitatione cuiusdam rei ineffabilis, quam nec oculus vidit, nec auris audivit, nec in cor hominis ascendit, non dixit: illud aut illud mihi est in celo, sed quid mihi est in celo? Quantum est? Quale est? Quid est? Seruus tu mihi divitias immortales, te ipsum. Unde etiam ait: Adimplebis me letitia cum vultu tuo: delectationes in dextera tua usque in finem. Item: Satiabor, cum apparuerit gloria tua. Proinde bene D. Augustinus, Domine, inquit, fecisti nos ad te: & inquietum est cor nostrum, donec requiescat in te. Optime sane dictum. Erectus quippe est animus hominis & sublimis, ascendens per gradus rerum inferiorum, nec quiescens (nisi rebus caducis altissime immersus) donec ad caelestia & divina pervenerit: non est contentus rebus quibuscumque terrenis, non celo, non sideribus, non Angelis: ad Deum ipsum pervenit, ibique demum consistit & quiescit. Ex motu itaque & quiete animi nostri manifestum fit, quis sit nobis locus naturalis, & quod bonum nostrum: nimirum ipse Deus, idque in aeterna illa beatitudine.

Psal. 72.

August. in

Psal. 72.

Esa. 64.

1. Cor. 2.

Psal. 15.

Psal. 16.

Confes. li. 1.

cap. 1.

Phil. 1.

Iac. 1.

Vides hic, ad quem modum hominis Christiani animus compositum esse decet, hinc migraturi: ut non modo non exhorrescat, sed ardentissimis votis dissolvi, & esse cum Christo desideret? Quod ut expeditius fiat, sint in conspectu praesentis vitae miseria, tentationes, pericula: & vicissim aeterna vita exuberantissima gloria, corona vitae, quam repromisit Deus diligentibus se. Cygnos cum cantu & voluptate mori aiunt: tanquam cygni, ergo nos

exhorreant: qua effectit, ut etiam sanctissimi quidam viri, imo ipse filius Dei, morte ingruente, exhorruerint. Quantum autem triste sit morientium spectaculum: quamlibet horrida mortis imago: tamen si non tam quid secundum externam speciem esse videatur, quam quid piis hominibus prodesse credatur, cogitauerimus: utique mox gratiosior apparebit. Christi namque beneficio factum est, ut feriat quidem Mors, sed non interimat: rapiat, sed hominem detinere nequeat: quin potius ad sempiternam felicitatem dimittere oporteat: nec separet, sed Deo propius iungat. Quid autem causamur, quod Christi membra audeat inuadere, cum ipsum Christum omnium electorum caput furibunda peruasit? Peruasit utique immunem, sed non immunis euasit. Impegit in vitam mortem, & inclusit intra se vita mortem: & absorpta est mors a vita. Hamum sibi deuorans, inde teneri coepit, unde visa est tenuisse. Nunc igitur moderante eo, qui imperium habet vita & mortis, mors ipsa dilectis Domini Somnus refrigerij est: attestante Propheta, qui ait: Cum dederit dilectis suis somnum: ecce hereditas Domini. Et in alio Psalmo ait: Pretiosa in conspectu Domini, mors sanctorum eius. Pretiosa plane, tanquam finis laborum: tanquam victoria consummatio, tanquam ianua vita, & perfecta securitatis ingressus.

Quaquam ergo haud secus, ac si plane interitura sit, mortem exhorrescat natura: tamen per mortem non aboletur, sed ad meliorem & perfectiorem statum transfertur. Quo autem pacto hoc fiat, Christus dulcissimis

Bernard.
Serm. de
transitu Ma-
lachia.

Psal. 116.
Psal. 115.

Ioan. 6.

hisce verbis indicat: Hac est voluntas eius, qui misit me, Patris: ut omne quod dedit mihi, non perdam ex eo, sed resuscitem illud in nouissimo die. Cum igitur anima excessura ex hac vita, inuoluit se in hac Christi verba, eisq; inhaeret: hic Christus dux eius per umbram

mortis transfert eam in Vitam aternam: ad conspectum
& consuetudinem Dei. Postea & corpora nostra exci-
tabit: & induet immortalitate. Ideo quippe surrexit
tertia die, vt demonstraret se esse Resurrectionem &
vitam nostram: nimirum spem nobis faciens certissimam,
fore, vt corpora nostra renouiscant in nouissimo die.

Ioan. 11.

Ergo non est quod eripidemus mortem aggredi, cum
non sit quod extrinsecus apparet: & non pereant mo-
riendo corpora nostra, sed mutantur in melius. Tan-
quam vestimentum enim corpus animae circumdatum
est: & hoc breui per mortem deponentes, clarius iterum
resumemus.

Chrys. Ho-
mil. 1. ad
pop. Antioch.

CAPVT. Aduersus mortis horrorem, Consolatoriae S. Scri-
pturae Sententiae.

XV.

Psalm. 39.

Dauid Rex. Expectans expectaui Dominum, &
intendit mihi. Et exaudivit preces meas, & eduxit me
de lacu miseriae, & de luto fecis. Et statuit supra petram
pedes meos, & direxit gressus meos. Et immisit in os
meum canticum nouum, darden Deo nostro.

Psalm. 114.

Conuertere anima mea in requiem tuam: quia Do-
minus bene fecit tibi. Quia eripuit animam meam de
morte, oculos meos a lachrymis, pedes meos a lapsu.
Placebo Domino in regione viuorum.

Psalm. 117.

Non moriar, sed viuam: & narrabo opera Domini.
Castigans castigauit me Dominus: & morti non tradi-
dit me. Aperite mihi portas iustitiae, ingressus in eas
confitebor Domino. Vox exultationis & salutis in ta-
bernaculis iustorum.

Ex nouo Testamento.

Ioan. 6.

IESVS CHRISTVS D. N. Haec est voluntas Pa-
tris mei qui misit me: vt omnis qui videt filium, & cre-
dit in eum, habeat vitam aeternam. Et ego resusci-

tabo eum in nouissimo die.

Ego sum Resurrectio & Vita: qui credit in me, etiam Ioan. 21.
si mortuus fuerit, uiuet: & omnis qui uiuit & credit in
me, non morietur in aeternum.

S. Paulus. Si in hac uita tantum in Christo sperantes 1. Cor. 25.
sumus: miserabiles sumus omnibus hominibus. Nunc
autem Christus resurrexit a mortuis primitia dormien-
tium: quoniam quidem per hominem mors: & per ho-
minem resurrectio mortuorum. Et sicut in Adam om-
nes moriuntur: ita & in Christo omnes uiuificabuntur.
Sed dicit aliquis: Quomodo resurgunt mortui? quali
autem corpore uenient? Insuper, tu quod seminas non
uiuificatur, nisi prius moriatur. Et quod seminas, non
corpus quod futurum est, seminas, sed nudum granum,
uiputa, tritici aut alicuius ceterorum. Deus autem
dat illi corpus sicut uult: & unicuique seminum pro-
prium corpus, &c. Oportet corruptibile hoc induere
incorruptionem: & mortale hoc induere immortalita-
tem. Cum autem mortale hoc induerit immortalitatem:
tunc fiet sermo qui scriptus est: Absorpta est mors in ui-
ctoria. Ubi est mors uictoria tua? ubi mors stimulus
tuus? Deo gratias: qui dedit nobis uictoriam per Do-
minum nostrum Iesum Christum.

Scimus quoniam si terrestris domus nostra huius 2. Cor. 5.
habitationis dissoluatur, quod adificationem ex Deo
habemus, domum non manufactam, aeternam in celis.

Saluatorem expectamus, Dominum nostrum Iesum Philip. 3.
Christum, qui reformabit corpus humilitatis nostre, con-
figuratum corpori claritatis sue, secundum operationem
qua etiam possit sibi subicere omnia.

S. Ioannes. Charissimi, nunc filij Dei sumus: & nondum 1. Ioan. 2.
apparuit quid erimus. Scimus quoniam cum apparuerit,
similes ei erimus: quoniam uidebimus eum, sicuti est.

CAPVT. Carnem nostram perire non posse, quòd Christi Iesu, qui Vita est, Corpore & sanguine nuttiatur: dulcissima D. Irenæi Sententia.

XVI.
Iren. lib. 5.
contra Hæ-
ref.

Ephes. 5.

Luc. 24.

Quomodo carnem negant capacem esse donationis Dei, qua est Vita eterna, qua Sanguine & Corpore Christi nutritur, ut membrum eius? Quemadmodum & Apostolus ait: Quoniam membra sumus corporis eius, de carne eius & de ossibus eius: non de spiritali aliquo & inuisibili homine dicēs hæc. Spiritus enim neque ossa neque carnes habet: sed de ea dispositione, qua est secundum hominem, qua ex carnibus & nervis & ossibus consistit: que de calice qui est Sanguis eius nutritur, & de pane qui est Corpus eius augetur. Et quemadmodum lignum vitis depositum in terra, suo fructificat tempore: & granum tritici decidens in terram, & dissolutum multiplex surgit, per spiritum Dei qui continet omnia, qua deinde per sapientiam in usum hominibus veniunt, & sanguis Christi: sic & nostra corpora ex ea nutrita & reposta in terram & resoluta in ea, resurgent suo tempore, verbo Dei resurrectionem eis donante, in gloriam Dei patris. Qui huic mortali immortalitatem circumdat, & corruptibili incorruptelam gratuito donat: quoniam virtus Dei in infirmitate perficitur.

CAUSA V.
CAPVT

XVII.
Lactan. li. 3.
cap. 18.

De Aditu ad mortem: seu Angore,
mortis causa.

Accessum ad mortem natura etiam, & maxime quidem exhorret: quòd iter ad mortem durius sit quam ipsa mors. Veruntamen qui horrorem illum & imaginationem mortis excusserit, animumq; ad patientiam obsirmauerit: iam magnam mali partem sibi detra-

maxerit. Et quicquid est cruciabile, vel in agrotatione, vel in morte, longè tolerabilius redditur, cum quis totum se committit ac submittit voluntati divina: Neque enim Dominus fideles suos unquam deserit, qui se totos in illius fidem tradiderunt, sed custodit eos ut pupillam oculi. Ego ergo, inquit, murus ignis in circuitu. Qui tetigerit vos, tangit pupillam oculi mei. Hinc Prophetia David confidenter ait: Si ambulauero in medio umbra mortis, non timebo mala, quoniam tu mecum es. Et ut nos de auxilio suo per quam certos reddat, subinde id nobis in Scriptura sacra pollicetur: atque ad se inuocandum sedulo hortatur, dicens: Inuoca me in die tribulationis: et tuam te & honorificabis me. Ac rursus: Clamauit ad me, & exaudiam eum: cum ipso sum in tribulatione: eripiam eum & glorificabo eum. Quin & Angelis suis mandauit de nobis, ut custodiant nos in omnibus uis nostris.

Zach. 2.

Psal. 121.

Psal. 49.

Psal. 94.

Ad hac dolores omnes facile nos perferre posse, certum est: Si cogitemus quanto acerbiora Christus pro nobis pertulerit: qui in Ieremia dicit: O vos omnes qui transitis per viam, attendite & videte, si est dolor sicut dolor meus. Neque enim est seruus maior domino suo: ipse dicente Christo: Qui etiam tanquam caput Ecclesie sua perpetuo adest membris suis laborantibus: Probatum hoc exemplo S. Stephani, qui vidit calos apertos, & IESUM stantem à dextris virtutis Dei: nempe paratum ad opem ferendam in terroribus mortis. Ideo ipse discipulis dixit: Ecce ego vobiscum sum omnibus diebus, usque ad consummationem seculi.

Thren. 1.

Ioan. 15.

Acto. 7.

Matth. 28.

H s De

De prompto, omnibusque exposito Dei auxilio, in doloribus mortis, & alijs: Testimonia S. Scriptura,

CAPVT
XVIII.
Iosue 1.

Locutus est Dominus ad Iosue, dicens: Surge, & transi Iordanem istum tu & omnis populus tecum in terram quam ego dabo filius Israël. Ero tecum: non dimittam, nec derelinquam te. Confortare, & esto robustus.

Psal. 32.

Dauid Rex & Propheta. Ecce oculi Domini super metuentes eum, & in eis qui sperant super misericordia eius. Ut eruat à morte animas eorum. Anima nostra sustinet Dominum, quoniam adiutor & protector noster est.

Psal. 33.

Iuxta est Dominus iis qui tribulato sunt corde: & humiles spiritu saluabit. Multa tribulationes iustorum: & de omnibus his liberabit eos Dominus. Redimet Dominus animas seruorum suorum.

Psal. 36.

Salus iustorum à Domino: & protector eorum in tempore tribulationis. Et adiuuabit eos Dominus, & liberabit eos.

Psal. 144.

Prope est Dominus omnibus innocantibus eum: omnibus inuocantibus eum in veritate. Voluntatem timentium se faciet, & deprecationem eorum exaudiet, & saluos faciet eos. Custodit Dominus omnes diligentes se.

Ecl. 2.

Sirach. Respicite filij nationes hominum: & scitote, quoniam nullus sperauit in Domino, & confusus est. Protector est omnibus exquirentibus se in veritate.

Ecl. 34.

Oculi Dei in diligentes se. Qui timet Dominum, nihil trepidabit, & non pauebit: quoniam ipse est spes eius.

Esa. 12.

Esaïas Propheta. Ecce Deus saluator meus, fiducia-liter agam & non timebo: quia fortitudo mea, & laus mea Dominus, & factus est mihi in salutem.

Esa. 41.

Hac dicit Dominus Deus: Seruus meus es tu, elegi te, & non abieci te. Ne timeas, quia ego tecum sum: ne declines,

elines, q
sum tibi

Ego i
dicens q
mis lac
tibi, dicit
Dixit S
tus est n
sum,
fuerit, e
meis de

Iere
uenient
eos per t
gent in

IES
habebit

In E
nitate no

tecum e

ris in ig

Vult di

guinem

sed in m

pericula

S. P
tatione

Quod
ficul
possi

NO
nu

elines, quia ego Deus tuus: confortavi te, & auxiliatus sum tibi.

Ego Dominus Deus tuus apprehendens manū tuam, dicensq; tibi, Ne timeas, ego adiunxi te. Noli timere vermis Iacob qui mortui estis ex Israël: ego auxiliatus sum tibi, dicit Dominus, & Redemptor tuus sanctus Israël. Dixit Sion, Dereliquit me Dominus, & Dominus oblitus est me. Nunquid obliuisci potest mulier infantem suum, ut non misereatur filio uteri sui? Et si illa oblita fuerit, ego tamen non obliuiscar tui. Ecce, in manibus meis descripsi te.

Esa. 49.

Jeremias Propheta. Hec dicit Dominus: In fletu venient: & in misericordia reducam eos: & adducam eos per torrentem aquarum in via recta, & non impingent in ea: quia factus sum Israël pater.

Ierem. 31.

IESVS CRISTVS D. N. In mundo pressuram habebitis: Sed confidite, ego vici mundum.

Ioan. 16.

In Esaia dicit: Noli timere, quia redemi te, & vocaui te nomine tuo: Meus es tu. Cum transferis per aquas, tecum ero, & flumina non operient te: cum ambulaueris in igne, non combureris, & flamma non ardebit in te. Vult dicere: Ego qui te tanto pretio emi, qui pro te sanguinem fudi: nunquam derelinquam. Ideo ne timeas, sed in me spem tuam firmiter colloca: quoniam ego te in periculis omnibus seruabo.

Esa. 43.

S. Petrus Apostolus. Nouit Dominus pios de tentatione eripere.

2. Petr. 2.

Quod Dei praesentiam, in maximis praecipue difficultatibus, certo nobis ad futuram confidere possimus, Exempla S. Scripturae.

CAPVT.

NOE iustitiae praecone Dominus custodivit, diluuium mundo impiorum inducens.

XIX.
Genes. 7.
2. Petr. 2.

ABRA-

Gen. 12. 15.
17. 18.
Genes. 19.
Gen. 28. 31.
32.

ABRAHAM egressus de terra sua, ducem habuit Deū adiuantem se & consolantem. LOT mirabiliter ereptus est de subuersione Sodoma. IACOB cum proficisceretur in Mesopotamiam Syria, audiuit Dominum dicentem sibi. Ero custos tuus quocumq; perrexeris. Et in omnibus periculis suis Dei praesentia recreatus est.

Gen. 17. 19.
45. & 48.
Exod. 2.
1 Reg. 21.
Psalm. 17.

IOSEPH in angustia sua saepe, morte ob oculos versante, seruatus est. MOSES internecioni destinatus, mirabiliter quoque substractus est.

1. Reg. 17.

DAUID REX, quam saepe expertus est Dei praesentiam in periculis & arumnis? Ideo cecinit Domino uerba cantici huius, & dixit: Diligam te Domine fortitudo mea, Dominus firmamentum meum & refugium meum, & liberator meus. Deus meus, adiutor meus: & sperabo in eum, &c. ELIAS dum fugeret a facie Achab, consternatus adeo ut peteret animam suam, ut moreretur: maximo miraculo sustentatus est.

Ban. 6. 14.
Ion. 2.

DANIELI adfuit Deus in lacu leonum, ne à bestiis deuoraretur. IONAM in uentre piscis illesum seruauit.

Hac exempla, etsi quadam latius patent, tamen hoc nos docere debent, uidelicet Dominum Deum cum in omnibus difficultatibus, tum maxime in summo illo mortis discrimine, iuxta suam promissionem praesto esse, ac liberationis beneficium ad salutem benignè impendere.

Psalm. 90.
Bernar. ser.
12. & 17. in
Psalm. Qui
habitat.
Rom. 8.

Cum ipso sum, inquit, in tribulatione: eripiam eum & glorificabo eum. Quid igitur cunctamur: quid refugimus caminum hunc tribulationis? Dominus nobiscum est in tribulatione. Si Deus nobiscum, quis contra nos? Et si ille eripit, quis est qui rapiat de manu eius? Cuius etiam summa maiestas Angelis suis mandauit de te, ut custodiant te in omnibus uis tuis. In manibus portabunt te. Quid sub tantis custodibus timeamus? Fideles sunt, prudentes sunt, potentes, sunt: quid trepidamus? Tantum

Ioan. 10.

tum sequamur eos, adhaeremus eis: & in protectione
Dei celi commoremur.

Videamus de his quoque S. Scriptura Exempla.

De S. Angelorum circa nos custodia & Cura,
Exempla S. Scripturae.

IACOB in itinere ex Mesopotamia, cum pericula ma-
igna occurrerent, vidit agmina Angelorum sanctorum,
& dixit: Castra Dei sunt haec. Israëlitico populo
exeunti de Aegypto, ac deinde in deserto agenti, Angeli
ad fuerunt inter pericula. ELISEVM Prophetam
turma S. Angelorum, specie flammantium equitum, cō-
tra regem Syria defendunt. Et Propheta firmiter ac-
quiescens in Dei praesentia, & S. Angelorum custodia,
ait ad puerum trepidantem: Noli timere, plures enim
nobiscum sunt quam cum illis. Angelus Domini descen-
dit cum Azaria & sociis eius in fornacem: & excussit
flammam ignis de fornace, & fecit medium fornacis,
quasi ventum roris flantem. Angelus Raphaël co-
mes fuit iuniori Tobia peregrinanti: & bene disposuit
omnia, qua circa eum geri debebant: ita ut cum gaudio
reuerteretur. Angelus de celo apparuit D. N. Iesu
Christo, in passione, confortans eum.

CAPVT.

XX.

Genes. 32.

Exod. 14. 23.

& 32.

4. Reg. 6.

Dan. 3.

Tob. 5.

Lucz 11.

Lucz 16.

Exod. 23.

Psalm. 33.

LAZARI animam Angeli in sinum Abrahae portant.

Hanc cōsolationem de Angelorum custodia & cura,
animis debemus insigere, fidemq; exercere: & cogitatio-
ne Angelica custodia in trepidatione nos confirmare:
praesertim cum Dei Verbum & Promissionem habeamus,
dicentes, Ecce ego mitam Angelum meum, qui praece-
dat te, & custodiat in via: & introducat in locum, quem
preparavi tibi. Et in Psalmo dicitur: Immittet angelus
Domini in circuitu timentium eum, & eripiet eos.

Itaque danda nobis est opera, ut ad Patientiam ob-
firmata

Ecl. 1.
Heb. 2.

firmato animo, ad omnem tentationem parati inueniamur: confisi illi, qui ipse passus & tentatus, potens est eis qui tentantur auxiliari: quiq; nos Angelico nunquam defraudabit ministerio.

Ad Patientiam in ærumnis & doloribus, ac Mõrtis angustiis, cohortatoriæ & consolatoriæ S. Scripturæ Sententiæ.

CAPVT
XXI.
1. Par. 20.

IOSAPHAT Rex inclytus, cum congregati fuissent Moab & Ammon, ut pugnarent contra eum: ille timore perterritus, totum se contulit ad rogandum Dominum. Cum ignoremus, inquit, quid agere debeamus, hoc solum habemus residui, ut oculos nostros dirigamus ad te. Leuites autem super quem factus est spiritus Domini, ait: Hec dicit Dominus: Nolite timere, nec pœneatis hanc multitudinem: non est enim vestra pugna, sed Dei. Non eritis vos qui dimicabitis, sed tantummodo confidenter state: & videbitis auxilium Domini super vos. O Iuda & Hierusalem, nolite timere, nec pœneatis: cras egrediemini contra eos, & Dominus erit vobiscum. Et stans Iosaphat, dixit: Credite in Domino Deo vestro, & securi eritis: credite Prophetis eius, & cuncta euenient prospera.

1. Par. 16.

Hac præclarissima verba in conspectu esse debent, dum cum spiritibus nequam congregandum erit, in supremo illo certamine. Oculi enim Domini contemplantur uniuersam terram, & præbent fortitudinem his qui corde perfecto credunt in eum. Ideo & Regius ille Propheta Dauid nos admonens dicebat: Viriliter agite, & confortetur cor vestrum, omnes qui speratis in Domino. Vnde ipse quoque gloriabundus, In Deo, inquit, salutare meum, & gloria mea: Deus auxilij mei, & spes mea in Deo est.

Psalm. 61.

Debent & illa Sententiæ, quæ sequuntur, perpetuo ab oculis

oculos versari, ut ad patientiam atque in Deum fiduciam nos inflamment.

S. Iob. Sicut Domino placuit, ita factum est: sit nomen Domini benedictum. Si bona suscepimus de manu Dei, mala quare non suscipiamus? Iob 1. & 2.

Beatus homo qui corripitur à Deo: increpatione ergo Domini ne reprobet. Quia ipse uulnerat & medetur: percutit, & manus eius sanabunt. Iob 5.

Etiamsi occiderit me in ipso sperabo. Et ipse erit saluator meus. Iob 13.

Salomon Rex. Disciplinam Domini, fili mi, ne abicias: nec deficias cum ab eo corripieris. quem enim diligit Dominus, corripit: & quasi pater in filio cõplacet sibi. Prouerb. 3.

Sirach. Usque in tempus sustinebit patientis, & postea reddio incunditatis. Eccl. 1.

Omne quod tibi applicitum fuerit, accipe: & in dolore sustine, & in humilitate tua patientiam habe: quoniam in igne probatur aurum & argentum, homines uero receptibiles in camino humiliationis. Eccl. 2.

Ex nouo Testamento.

IESVS CHRISTVS D. N. Qui non accipit crucem suam & sequitur me: non est me dignus. Math. 10.

Capillus de capite uestro non peribit. In patientia uestra possidebitis animas uestras. Luc. 21.

Et vos nunc quidem tristitiam habetis, iterum autem uidebo uos, & gaudebit cor uestrum: & gaudium uestrum nemo tollet à uobis. Ioan. 16.

S. Paulus. Gloriamur in tribulationibus, scientes quod tribulatio patientiam operatur, patientia autem probationem, probatio uero spes, spes autem non confundit: quia charitas Dei diffusa est in cordibus nostris, per spiritum sanctum qui datus est nobis. Rom. 5.

Ipse spiritus testimonium reddit spiritui nostro quod Rom. 8.
Spiritus

128 CVR MORS FORMIDABILIS. CAUSA V.
sumus filij Dei. Si autem filij, & heredes: heredes quidem
Dei, coheredes autem Christi: si tamen compatimur, ut
& conglorificemur. Existimo enim, quod non sunt con-
digna passiones huius temporis, ad futuram gloriam qua
reuelabitur in nobis.

1. Cor. 10. Fidelis Deus est, qui non patietur vos tentari supra
id quod potestis: sed faciet etiam cum tentatione prouen-
tum, ut possitis sustinere.

2. Cor. 4. Licet is qui foris est noster homo, corrumpitur: ta-
men is qui intus est, renouatur de die in Diem. Id enim
quod in presenti est momentaneum & leue tribulationis
nostra, supra modum in sublimitate aeternum glorie pō-
dus operatur in nobis, non contemplantibus nobis qua
videntur, sed qua non videntur. Quae enim videntur,
temporalia sunt: quae autem non videntur, aeterna sunt.

3. Tim. 2. Si commortui sumus: & conuinemus, si sustinebimus
& conregnabimus.

Heb. 12. Per patientiam curramus ad propositum nobis cer-
tamen, aspicientes in auctorem fidei, & consummatorem
IESUM, qui proposito sibi gaudio sustinuit crucem. Reco-
gitate eum, qui talem sustinuit a peccatoribus aduersus
semetipsum contradictionem, ut non fatigemini animi
vestris deficientes.

Ibidem. Quem diligit Dominus, castigat: flagellat autem om-
nem filium quem recipit. In disciplina perseuerate. Tan-
quam filius vobis offert se Deus. Quis enim filius, quem
non corrigit pater?

Apo. 14. Per multas tribulationes oportet nos intrare in re-
gnum Dei.

Iac. 1. S. Iacobus. Beatus vir qui suffert tentationem: quon-
iam, cum probatus fuerit, accipiet coronam vitae, quam
repromisit Deus diligentibus se.

Iac. 5. Exemplum accipite fratres laboris & patientia, Pro-
phetas:

phetas:
canus e
& suen
& mise
S.
varius
pretiosu
laudem
Chr
plum, v
Com
reuelat
Irag
fidei cr
Deu
gloriam
confirm
cula sec
A
VI
q
fi comm
siones e
rearis.
perpet
quod la
propter
quia c
mune c
Eius, &
Dei, ha
pro te r

phetas: qui locuti sunt in nomine Domini. Ecce beatificamus eos qui sustinuerunt. Sufferentiam Iob audistis, & finem Domini vidistis: quod misericors Dominus est, & miserator.

S. Petrus. Modicum nunc si oportet contristari in variis tribulationibus: ut probatio vestra fidei multo pretiosior auro (quod per ignem probatur) inueniatur in laudem & gloria & honore, in reuelatione Iesu Christi.

Christus passus est pro nobis, vobis relinquens exemplum, ut sequamini vestigia eius.

Communicantes Christi passionibus, gaudete, ut in reuelatione gloria eius gaudeatis exultantes.

Itaque & hi qui patiuntur secundum voluntatem Dei: fideli creatori commendent animas suas.

Deus omnis gratia, qui vocauit vos in eternam suam gloriam in Christo Iesu, modicum passos ipse perficiet, confirmabit, solidabitque. Ipsi gloria & imperium in secula seculorum, Amen.

Ad patientiam D. Ambrosij Admonitio.

Vide quomodo te hortatur Dominus, ne amittas quod accepisti. Coheres Christi es: si compatiare, si commoriare, si consepeliare. Cum Christo suscipe passiones eius: ut supra passiones eius cum eodem esse merearis. Breuis huius laboris est meta, & corona fructus perpetui: tolerabilis passio, merces inestimabilis. Quid, quod labor tibi communis est cum omni creatura, quia propter te mundus ipse seruitutem tolerat corruptionis: quia cum sanctis tibi laboris huius & expectationis commune consortium est? Sed vereris dubios vite anfractus, & aduersarij insidias, cum habeamus auxilium Dei, habeas tantam eius indignationem, ut filio proprio pro te non pepercerit?

I De

CAPVT.

X XII.

Ambrosij de
S. Iacob, &
vita beata
lib. 1. cap. 6.

Rom. 8.

De fidei imbecillitate.

CAUSA

VI.

CAPVT

XXIII.

Cyprian.
Serm. de
Mortalitate.

Ioan. 16.

Praterea, quod sic pleriq; mortem horremus, Fidei
sepe imbecillitas in causa est: de qua D. Cyprianus
sic scribit: Regnum Dei esse cepit in proximo, premium
vita, & gaudium salutis aeterna: iam terrenis caelestia,
& magna paruis, & caducis aeterna succedunt. *Quis*
hic anxietatis & sollicitudinis locus est? quis inter haec
trepidus & maestus est, nisi cui Spes & Fides deest? Chri-
stus nos instruit & dicit: Amen amen dico vobis, Quo-
niam vos plorabitis & plangetis, sed tristitia vestra in
laetitia veniet. Quis non ad laetitia ire festinet, qui
non tristitia carere optet? Quando autem in laetitia
veniet tristitia, Dominus denuo declarat dicens: Iterum
videbo vos, & gaudebit cor vestrum, & gaudium ve-
strum nemo tollet a vobis. Cum autem videre Christum,
gaudere sit, nec possit esse gaudium nostrum nisi cum ve-
derimus Christum, quae cecitas animi, quaeue dementia
est, amare pressuras & poenas & lachrymas mundi, &
non festinare potius ad gaudium quod nunquam posse
auferri? Hoc autem fit, quia fides deest, quia nemo credit
vera esse, quae promittit Deus qui verax est, cuius sermo
credentibus aeternus & firmus est. Si tibi vir grauis &
laudabilis aliquid polliceretur, haberes utique pollicentem
fidem, nec te falli aut decipi ab eo crederes, quem statim
in sermonibus atque actibus suis scires: nunc Deus tecum
loquitur, & tu mente incredula perfidus fluctuas? Deus
tibi de mundo recedenti immortalitatem pollicetur, atque
aeternitatem, & tu dubitas? Hoc est Deum omnino non
nosse: hoc est Christum credentium Dominum & Mag-
strum peccato incredulitatis offendere: hoc est in Ecclesia
constitutum, fidem in domo fidei non habere.

Psalm. 41.

Recte Dauid ille Rex & Propheta affectus fuit. *Quis*
admi

admodum, inquit, desiderat cervus ad fontes aquarum: ita desiderat anima mea ad te Deus. Quid enim mihi est in celo, & à te quid volui super terram? Defecit caro mea & cor meum: Deus cordis mei, & pars mea Deus in aeternum. Comparavit voluntati suae terrena praemium caeleste, quod accepturus est: vidit quid ibi sibi servaretur, & cogitans & aestuans in cogitatione cuiusdam rei ineffabilis, quam nec oculus vidit, nec auris audivit, nec in cor hominis ascendit, non dixit: illud aut illud mihi est in celo, sed quid mihi est in celo? Quantum est? Quale est? Quid est? Seruus tu mihi divitias immortales, te ipsum. Unde etiam ait: Adimplebis me letitia cum vultu tuo: delectationes in dextera tua usque in finem. Item: Satiabor, cum apparuerit gloria tua. Proinde bene D. Augustinus, Domine, inquit, fecisti nos ad te: & inquietum est cor nostrum, donec requiescat in te. Optime sane dictum. Erectus quippe est animus hominis & sublimis, ascendens per gradus rerum inferiorum, nec quiescens (nisi rebus caducis altissime immersus) donec ad caelestia & divina pervenerit: non est contentus rebus quibuscumque terrenis, non celo, non sideribus, non Angelis: ad Deum ipsum pervenit, ibique demum consistit & quiescit. Ex motu itaque & quiete animi nostri manifestum fit, quis sit nobis locus naturalis, & quod bonum nostrum: nimirum ipse Deus, idque in aeterna illa beatitudine.

Psalm. 72.

August. in

Psalm. 72.

Esa. 64.

1. Cor. 2.

Psalm. 15.

Psalm. 16.

Confes. li. 1.

cap. 1.

Phil. 1.

Iac. 1.

Vides hic, ad quem modum hominis Christiani animus compositum esse decet, hinc migraturi: ut non modo non exhorrescat, sed ardentissimis votis dissolvi, & esse cum Christo desideret? Quod ut expeditius fiat, sint in conspectu praesentis vitae miseria, tentationes, pericula: & vicissim aeterna vitae exuberantissima gloria, corona vitae, quam repromisit Deus diligentibus se. Cygnos cum cantu & voluptate mori aiunt: tanquam cygni, ergo nos

quoque cum voluptate & cantu moriamur: puritatem
vite candidi, omnibusq; mundi vanitatibus, tanquam
defluentibus aquis supernatantes, erecto in calum ani-
mo, quasi extento longius collo, in sublimia illius civitatis
atria semper intenti, atque propinqua nostra sentientes
funera, transacta in hac lachrymarum valle seminati-
one, messes facturi, ac manipulos cum exultatione colle-
cturi, leti ac gesticentes gaudio psallamus Deo in cordi-
bus nostris.

De æterna Vita, ad quam pij per mortem, Deo du-
ce, transeunt, testimonia Scripturæ sacrae.

CAPVT.
XXIII
Psalm. 30.
Psalm. 35.

DAVID Rex & Propheta. Quam magna multi-
tudo dulcedinis tua Domine, quam abscondisti in
mentibus te.

Inebriabuntur ab ubertate domus tua, & torrentis
voluptatis tue potabis eos. Quoniã apud te est fons vite:
& in lumine tuo videbimus lumen.

Psalm. 83.

Beati qui habitant in domo tua Domine: in secula se-
culorum laudabunt te.

Psalm. 117.
Esa. 35.

Vox exultationis & salutis in tabernaculis iustorum.
Esaïas Propheta. Et redempti à Domino cõuertentur,
& venient in Sion cum laude, & letitia sempiterna
super caput eorum: gaudium & letitiam obtinebunt, &
fugiet dolor & gemitus.

Esa. 49

Non esurient neque stient, & non percutiet eos aestus
& sol: quia miserator eorum reget eos, & ad fontes aquarum
potabit eos.

Esa. 51.

Gaudium & letitia inuenietur in Sion: gratiarum
actio & vox laudis.

Esa. 60.

Non audietur ultra iniquitas in terra tua, vastitas
& contritio in terminis tuis: & occupabit salus murum
tuos, & portas tuas laudatio.

A seculi

A seculo non audierunt, neque auribus perceperunt: oculus nō vidit Deus absq; te, qua preparasti expectantibus te. Apostolus Paulus addit: Nec in cor hominis ascendit, qua preparavit Deus iis qui diligunt illum.

Esa. 64.

1. Cor. 2.

Hac dicit Dominus: Ecce ego creo Hierusalem exultationem: & populum eius gaudium. Et exultabo in Hierusalem, & gaudebo in populo meo, & non audietur in eo ultra vox fletus & vox clamoris.

Esa. 65.

Quomodo si cui mater blandiatur, ita ego consolabor vos, & in Hierusalē consolabimini. Videbitis, & gaudebit cor vestrum, & ossa vestra quasi herba germinabūt.

Esa. 66.

Ezechiel Propheta. Ecce ego ipse requiram oves meas, dicit Dominus: & visitabo eas. Sicut visitat pastor gregem suum in die quando fuerit in medio ouium suarum dissipatarum: sic visitabo oves meas, & liberabo eas de omnibus locis in quibus dispersa fuerant in die nubis & caliginis. Et educam eas de populis, & cōgregabo eas de terris, & inducam eas in terram suam: & pascam eas in montibus Israēl, in rinis, & in cunctis sedibus terra. In pascuis uberrimis pascam eas, & in montibus excelsis Israēl erunt pascua eorum: ibi requiescent in herbis virentibus, & in pascuis pinguibus pascentur super montes Israēl.

Ezech. 34.

Eldrā dicit Dominus: Nuncia populo meo, quoniam dabo eis regnum Hierusalem: & dabo eis tabernacula aeterna, qua preparaveram illis. Lignum vite erit illis in odore unguenti: & non laborabunt neque fatigabuntur. Ite & accipietis. Jam paratum est vobis regnum: vigilate. Et resuscitabo mortuos de locis suis, & de monumentis educam illos.

4. Eldr. 7.

Parati estote ad premia regni: quia lux perpetua lucebit vobis per aeternitatem temporis. Fugite umbram seculi huius: accipite iucunditatem gloriae vestrae. Incun-

Ibidem.

134 CVR MORS FORMIDABILIS. CAUSA VI,
damini: gratias agentes ei, qui vos ad caelestia regna
vocauit.

Ex nouo Testamento.

Matth. 23. IESVS CHRISTVS D. N. Cum venerit filius homi-
nis in maiestate sua & omnes angeli cum eo, tunc sedebit
super sedem maiestatis suae: & congregabuntur ante eum
omnes gentes, & separabit eos ab inuicem, sicut pastor
segregat oves ab haedis: & statuet oves quidem a dextris
suis, haedos autem a sinistris. Tunc dicit rex his qui a
dextris eius erunt. Venite benedicti Patris mei, possidete
paratum vobis regnum, a constitutione mundi.

Ioan. 14.

In domo Patris mei mansiones multa sunt. Si quom-
minus, dixissem vobis: quia vado parare vobis locum. Et
si abiero, & preparauero vobis locum: iterum venio, &
accipiam vos ad me ipsum, ut ubi ego sum, & vos sitis.

Ioan. 16.

Amen amen dico vobis, quia plorabitis & flebitis vos,
mundus autem gaudebit: vos autem contristabimini,
sed tristitia vestra vertetur in gaudium. Mulier cum
parit, tristitiam habet, quia venit hora eius: cum autem
pepererit puerum, iam non meminit pressura propter
gaudium, quia natus est homo in mundum. Et vos igitur
nunc quidem tristitiam habetis, iterum autem videbo
vos, & gaudebit cor vestrum: & gaudium vestrum ne-
mo tollet a vobis.

Apoc. 21.

S. Ioannes. Et absterget Deus omnem lachrymam
ab oculis eorum: & mors ultra non erit, neque luctus,
neque clamor, neque dolor erit ultra, quae prima abierunt.
Et dixit qui sedebat in throno: Ecce noua facio omnia.

CAPVT

XXV,
Ambrosij de
bono mortis
cap. 12.

Vt intrepidè pergamus ad Redemptorem nostrum,
D. Ambrosij Admonitio.

His igitur freti, intrepidè pergamus ad Redempto-
rem nostrum IESVM: intrepidè ad Patriarcharum

con-

concilium, intrepide ad Abraham patrem nostrum, cum
 dies aduenerit, proficiscamur: intrepide pergamus ad
 illum sanctorum coetum, iustorumque conuentum. Ibimus
 enim ad patres nostros: ibimus ad illos nostra fidei pre-
 ceptores: ut etiamsi opera desint, fides opituletur, defen-
 datur hereditas. Ibimus eo, ubi seruulis suis Dominus
 IESVS mansiones parauit: ut ubi ille est, & nos simus. Sic
 enim uoluit. Quae sint illae mansiones, audi dicentem: In
 domo Patris mei mansiones multae sunt. Quae sit volun-
 tas: iterum, inquit ueniam, & accerso uos ad me ipsum:
 ut ubi ego sum, & uos sitis. Sed dices, quia solis discipu-
 lis loquebatur: quod ipsis solis sponderit multas man-
 siones. Igitur undecim discipulis tantum preparabat?
 Et ubi est illud, quod ex omnibus mundi partibus ue-
 nient & recumbent in regno Dei? Unde uoluntatis di-
 uinae dubitamus effectus? Sed Christi uelle, fecisse est.
 Denique demonstrauit & uiam: demonstrauit & locum,
 dicens: Et quo ego uado, uos scitis, & uiam scitis. Locus
 apud Patrem est, uia Christus est: sicut ipse ait, Ego sum
 Via, Veritas, & Vita, Nemo uenit ad Patrem, nisi per
 me. Ingrediamur hanc uiam: teneamus ueritatem: ui-
 tam sequamur. Via est, quae perducit: Veritas est, quae
 confirmat: Vita, quae per se redditur. Et ut sciamus ue-
 ram uoluntatem: addidit in posterioribus, Pater, quos
 dedisti mihi, uolo ut ubi ego sum, & illi sint mecum, ut
 uideant claritatem meam. Sequimur te Domine Iesu,
 sed ut sequamur accersi: quia sine te nullus ascendit. Tu
 enim uia es, & Veritas, & Vita: possibilitas, fides, pra-
 mium. Suscipe nos quasi Via: confirma quasi Veritas,
 uiuifica quasi Vita.

Ioan. 14.

Matth. 8.
Luc. 11.

Ioan. 17.

CAPVT.
XXVI.

Pfalm. 26.
Pfalm. 83.
Basilii
Mag. Con-
stit. exerci-
toriarum.
cap. 1.
Sap. 11.

1. Pet. 1.
Rom. 8.
Galat. 4.
2. Tim. 4.

Ioan. 10.

2. Paral. 16.

EXpecta Dominum, viriliter age, & confortetur cor
tuum, & sustine Dominum. Misericordiam &
veritatem diligit Deus, gratiam & gloriam dabit Do-
minus. Magnificentissimus Rex est, pariterq; munifi-
centissimus: indignatur, si quis exigua illum petat: ma-
nult magna dare quàm parua. Et bonitatis est infini-
te, ac diligit omnia quæ sunt, & nihil odit eorum quæ fe-
cit: qui amat animas. Ita fit, vt non tam desiderare tu
queas aternam Beatitudinem: quin multò cupidius eam
dare desideret. Quid ni confidas eam te obtenturum? Vt
esses beatus, ex nihilo creauit te: & perditum per mor-
tem vnigeniti filij sui restaurauit ad vitam: redemptum
autem non corruptibilibus auro vel argento, sed pretioso
sanguine agni immaculati, celestium bonorum, iure ad-
optionis, fecit esse heredem. Hæc quidem immensa bona,
spe nunc possides, paulò post reipsa adepturus: & si bonũ
certamen certaueris, percepturus coronã iustitiæ, quam
reddet tibi Dominus Deus noster. Si te fugientem &
contemnentem tanto studio quæsiuit Dei filius D. N.
IESVS CHRISTVS, ac tam magno pretio coëmit, nimirũ
vt à summo bono non excideres: quanto magis insequen-
tem & anhelantem eius faciet compotem? Animo re-
uolue dulcissimam eius vocem: Ego veni vt vitam ha-
beant, & abundantius habeant. Ego sum Pastor bonus:
& cognosco oues meas, & cognoscunt me meæ, & ani-
mam meam pono pro ouibus meis. Et rursum: Ego vi-
tam aternam do eis: & non peribunt in æternum, & nõ
rapiet eas quisquã de manu mea. Quid his verbis sua-
nius? Proinde crede Deo. Oculi enim Domini contem-
plantur vniuersam terram: & præbent fortitudinem
his, qui corde perfectò credunt in eum.

Pro

Pro obtinenda aeterna Beatitudine, S S. Augustini & Bernardi fiducia.

CAPVT

XXVII.

August. Manual. cap. 22. & 23.

Bernard. Sermon. 3. de septem panib.

Nihil tam ad mortem amarum, quod morte Christi non sanetur. Tota spes mea est in morte Domini mei. Mors eius Meritum meum, refugium meum, salus, vita & resurrectio mea. Meritum meum Misericordia Domini. Non sum meriti inops, quando ille misericordiarum Dominus non defuerit. Et, si misericordia Domini multe, multus ego sum in meritis. Quanto ille potentior est ad saluandum: tanto sum ego securior. Peccaui peccatum grande, & multorum sum mihi conscius delictorum: nec sic despero, quoniam ubi abundauit delictum, superabundauit & gratia. Qui de venia peccatorum suorum desperat, negat Deum esse misericordem. Magnam iniuriam Deo facit, qui de eius misericordia diffidit. Quantum in se est, negat Deum habere CHARITATEM, VERITATEM, & POTESTATEM, quibus tota spes mea consistit: scilicet in Charitate adoptionis: in Veritate promissionis: & in Potestate redditionis. Murmuret iam quantum voluerit insipiens cogitatio mea, dicens: Quis enim es tu, aut quanta est illa gloria: quibusue meritis hanc obtinere speras? Et ego fiducialiter respondebo: Scio cui credidi, & certus sum: quia in charitate nimia adoptauit me in filium: quia verax in promissione: quia potens in exhibitione: licet enim ei facere quod voluerit. Tria igitur haec sic roborant & confirmant cor meum, ut nulla me penuria meritorum, nulla consideratio propria vilitatis, nulla aestimatio celestis Beatitudinis, ab altitudine Spei deicere possit in ea firmiter radicatum. Hic est funiculus triplex, qui difficile rumpitur: quem nobis a patria nostra in hunc carcerem usque demissum firmiter tenemus.

Rom. 6.

Eccl. 4.

I 5

ncamus,

neamus, ut ipse nos subleuet, ipse nos trahat & pertrahat usque ad conspectum gloria magni Dei: qui est benedictus in secula.

Alia D. Bernardi fiducia.

CAPVT. XXVIII. **F**ateor, non sum dignus ego: nec propriis possum meritis Regnum obtinere caelorum. Caterum duplici iure illud obtinens Dominus meus IESVS CHRISTVS, hereditate scilicet Patris, & merito Passionis: altero ipse contentus, alterum mihi donat: ex cuius dono iure illud mihi vendicans, non confundor.

Vitz Bernardi lib. 1. cap. 12.

De Spe, Meditatio eiusdem D. Bernardi: ad versiculum Psalmi 90. Quoniam in me sperauit, liberabo eum, &c.

CAPVT.

XXIX.

Serm. 15. in Psalm. Qui habitat.

Psalm. 21.

Ecccl. 2.

Psalm. 61.

Deut. 11.

Dulcissima liberalitas, in se sperantibus non deesse. Hoc enim totum hominis Meritum, si totam spem suam ponat in eo, qui totum hominem saluum fecit. In te sperauerunt Domine patres nostri: sperauerunt, & liberaasti eos. Ad te clamauerunt & salui facti sunt: in te sperauerunt & non sunt confusi. Quis enim sperauit in te, & confusus est? Sperate in eo omnis congregatio populi, effundite coram illo corda vestra: Deus adiutor noster in aeternum. Quemcunque, inquit, locum calcauerit pes vester: vester erit. Pes noster, utique Spes nostra: quantumcunque illa processerit, obtinebimus: si tamen in Deum tota figatur, ut firma sit, & non turbetur.

CAPVT.

XXX.

August. 83. Quest. ca. 61

De eadem Spe, dulcissima D. Augustini Sententia.

Christo duce ab oneribus & laboribus huius peregrinationis nostrae, tanquam ab Aegypto libera-

mur: & persequentia nos peccata sacramēto Baptisma-
tis, nobis euadentibus, obruuntur. Et quando in spe su-
mus eius promissionis quam non videmus, tanquam per
deserta ducimur, consolante nos in sanctis Scripturis
Verbo Dei: sicut illos *Manna* de calo. Et eodem ipso du-
ce in *Hierusalem* celestem, tanquam in terram pro-
missionis, introduci nos posse presumimus: & in aeternum
ibi regnante ipso & custodiente seruari.

Vita & Beatitudinis aeternae umbratilis descriptio:
ad inflammandum aegroti animum.

EST autem Vita & Beatitudo aeterna, fruitio Sum-
mi Boni, videlicet ipsius Dei, uberrimi fontis &
thesauri omnium bonorum: in qua omnes pii homines,
qui in vera & viua fide & innocatione filij Dei ex hac
vita decesserunt, resuscitati ex mortuis, & penitus ab
omni malo liberati, caestorum Angelorum ac totius Ec-
clesiae caelestis collegio coniuncti, Deum Patrem, & Filium,
& Spiritum sanctum, non iam per speculum & in ani-
gmate, sed facie ad faciem intuebuntur: & expertes om-
nium calamitatum, arumarum, morborum, laborum
& dolorum, laeti uiuent: & ineffabili gaudio Deum in
omni aeternitate celebrabunt. Mundus hic nihil est a-
liud, quam vallis lachrymarum: & tota haec mor-
talis hominum vita plena omni genere miseriarum:
sed has omnes absterget in futura vita ac poeni-
tus tollet filius Dei, absorbens mortem in victoria:
& auferens opprobrium populi sui de vniuersa terra.
Intanta felicitate iusti in perpetuum uiuent: accep-
to iam Regno decoris, & Diademate speciei de ma-
nu Domini. De quo Apostolus Paulus: Per multas,
inquit, tribulationes oportet nos intrare in Regnum
Dei: cuius haeredes filij excelsi omnes, procul ab omni
con-

CAPVT.
XXXI.

1. Cor. 13.
Apoc. 7. 22.

Psal. 83.

1. Cor. 15.

Esa. 25.
Sap. 5.
Act. 14.

Psal. 81.

Iob 5.
3ap. 5.

contagione peccati, & ab omni Demonum impugnatione securi, nullum ultra timebunt malum: etenim dextera sua Dominus reget eos, & in brachio sancto suo defendet illos.

Psal. 83.

Hoc Regnum caeleste, Tabernacula sunt & atria, de quibus Psalmista canit: Quam dilecta tabernacula tua Domine virtutum: concupiscit & deficit anima mea in atria Domini. Cor meum & caro mea exultauerunt in Deum viuum, Beati qui habitant in domo tua Domine: in secula seculorum laudabunt te. Quia melior est dies vna in atris tuis super millia. Hac Tabernacula sanitatis & securitatis: & Paradisus, cuius fructus incorruptus perseverat: in quo est securitas & medela. De ysaie in Esaia dicit Dominus: Sedebit populus meus in pulchritudine pacis, in tabernaculis fiducia, in requie opulenta. Hoc pasqua illa vberissima: Pasqua pinguis, montium excelsoꝝ Israel: in quibus requiescet Christi ouicula in herbis virentibus, &c.

4 Esdr. 7.

Esa. 31.

Ezech. 34.

Psal. 26.

Esa. 64.

1. Cor. 2.

Psal. 64.

Psal. 35.

Hoc regnum, Terra est illa viuentium: in qua credimus nos visuros tot ac tanta Bona Domini, expectantibus & diligentibus ipsum preparata, qua nec oculus vidit, nec auris audiuit, nec in cor hominis ascendit: quorum non modo replebimur vbertate, sed & inebriabimur plane, sicut scriptum est: Filij hominum in tegmine alarum tuarum sperabunt. Inebriabuntur ab vbertate domus tua, & torrente voluptatis tuae potabit eos. Quoniam apud te est fons vite, & in lumine tuo videbimus lumen.

Apoc. 21.

Hoc, Civitas sancta Hierusalem: de qua S. Ioannes in Apocalypsi sic loquitur: Platea civitatis aurum mundum, tanquam vitrum perlucidum. Et templum non vidi in ea. Dominus enim Deus omnipotens templum illius est, & Agnus. Et Civitas non eget sole neque luna, ut luceant in ea: nam claritas Dei illuminabit eam: &

lucer-

lucerna eius est Agnus. Ac rursum: Et nox ultra non erit, & non egebunt lumine lucerna, neque lumine solis, quoniam Dominus Deus illuminabit illos: & regnabunt in secula seculorum. Apoc. 22.

De hac sancta Civitate propheta Esaias dicit: & faciet Dominus exercituum omnibus populis in monte hoc conuiuium pinguium, conuiuium vindemiae: pinguium medullatorum, vindemia defecata. Per montem hunc intellige montem Sion: id est, caelestem Hierosolyman, in qua exhibebit Dominus omnibus in uniuersum fidelibus electis conuiuium exquisitissimum & delicatissimum: cuius lautitia in iis rebus sita erunt, in quibus vita aeterna: nepe non in cibo aut potu, sed in fruitione summi boni, quod Deus ipse est: quo beati illi, in aeterna illa Hierusalem, sempiterno auro fruuntur. Vnde regius ille Propheta David canit: Satiabor, cum apparuerit gloria tua. Item: Adimplebis me letitia cum vultu tuo: delectationes in dextera tua usque in finem. Psal. 16.
Psal. 15.

Nimirum hoc est Conuiuium illud, ad quod Angelus in Apocalypsi nos inuitat: dicens: Venite & congregamini ad cenam magnam Dei. Apoc. 19.

O gloriosum conuiuium: o sedes illas caelestes, aeternaque domicilia: in quibus beatorum mentes diuinis oblectationibus repletae, caelestium bonorum copia redundant. Et coronis adornati, celebresque cantantibus Angelis regio throno assistent, quicumque hic bona fecerunt: quiq; digni fuerunt reperti aeterna vita. Quodq; omnium est maximum, continua fruuntur conuersatione cum Christo, vna cum Angelis, cum Archangelis, cum superioribus Potestatibus. Etenim Conuentus est illic, non hominum solum, sed eorum qui homines antecellunt, Angelorum, Archangelorum, Thronorum, Dominationum, Principatum, Potestatum: qui exuperat omne pretium. Chryl. epist. 5. de repa. lapsi.

pretium auri, lapidum pretiosorum, radiorum solis, & omnis visibilis forma. De Rege ipso nihil satis idoneum dici potest: adeo sermonem & mentem omnem excedit eius pulchritudo, formositas, splendor, gloria, maiestas magnificentia. Petrus dixit: Bonum est hic nos esse. Si Petrus, qui vidit obscuram quandam in monte imaginem futurorum, omnia continuo reiecit ab animo propter voluptatem inditam anima à tali aspectu: quid dicemus, quando rerum veritas aderit: quando regis cubiculis adaperitis contueri licebit ipsum Regem, non per anigma, nec per speculum, sed facie ad faciem?

Matth. 17.
Luc. 9.

1. Cor. 13.

Pfalm. 45.
Pfalm. 35.
Pfalm. 22.
Apo. 14.
Apo. 7.

O gloriosa Civitas Dei, quam latificat fluminis impetus, voluptatis torrens, calix inebrians quam praeclarus: in qua cum Christo gaudent Sancti Dei, amicti stolis, sequentes Agnum quocumque ierit. Et cantant Domino, cum S. Angelis: Salus Deo nostro, qui sedet super thronum & Agno, Benedictio, & claritas, & sapientia, & gratiarum actio, honor, & virtus, & fortitudo Deo nostro, in secula seculorum Amen. Quo cantico in gloria Gratiae Christi, cuius sanguine liberati sumus, nihil erit profecto illi incundius civitati.

August. de
Civit. Dei.
lib. 2. c. 39.

De eadem Vita & Beatitudine aeterna, D. Cypriani Episcopi & Martyris sententia.

CAPVT

XXXII.

Serm. de Ascensione
Domini.

EXultabunt sane Sancti in gloria: videbunt Deum, & gaudebunt, letabuntur, & delectabuntur, & fruuntur gloria: & in felicitate incundabuntur aeterna. Ibi non gustabunt, quae suavis est Deus, sed implebuntur & satiabuntur dulcedine mirifica: nihil eis deerit, nihil oberit: omne desiderium eorum Christus praesens implebit. Non senescunt, non tabescent, non putrescet amplius: perpetua sanitas, felix aeternitas, beatitudinis illis sufficientiam confirmabunt. Non erit concupiscentia in membris: non

ulla

illa exurget rebellio carnis: sed totus hominis status pudicus & pacificus: sana ex integro natura, sine omni macula & ruga deinceps permanebit. Erit denique omnia in omnibus: & illius presentia omnes anima & corporis implebit appetitus: cessabuntq; de cetero consummatis omnibus ministratorij angelicarum virtutum discursus. & impleta ordinataq; omnino Ciuitate Dei, nec inuouabitur nec mutabitur ultra fixa & consummata Beatitudinis status. Ei igitur ante cuius tribunal stabimus, qui nunc vultus Dei apparet pro nobis, cui de nobis tanta cura fuit, ut pro nobis vellet nasci & mori, in presenti quasumus, ut sit cura curandi nos, & nobis auctoritatem & potestatem iudicandi nosmetipsos & corrigendi concedat: ut in illo terribili iudicio suo inter electos suos congregati, liberiq; a seruitute & captiuitate, caelestibus ciuibus coniungamur: & fruamur bonis, quae ipse diligentibus se repromisit: quae nec oculus vidit, nec auris audiuit.

2. Cor. 1.
Heb. 9.

Esa. 64.
1. Cor. 2.

Ab historia Transfigurationis Domini in monte Thabor: Consolatio. Ex Matthaei Cap. 17. Lucae Cap. 9.

Historia Transfigurationis D. N. Iesu Christi in monte Thabor, proponit nobis letam imaginem lucis, splendoris, maiestatis & gloria: qua omnes in Christum credentes, pieq; viuentes, per vocem filij Dei, & extremam tubam, ad immortalitatem ex terra puluere resuscitati, a Deo in aeterna vita exornabuntur. Vt enim Christus presentibus Mose & Elia, & tribus discipulis suis Petro, Iacobo & Ioanne, transformatur: & facies eius induit formam, splendorem & claritatem, qualis est fulgor radiorum solis: color autem vestimenti eius albus & resurgens, seu, ut Marcus Euangelista

CAPVT
XXXIII.

Ioan. 6.
1. Theff. 4.

habet

Mat. 9.

Philip. 1.

Mat. 13.
1. Cor. 13.

Pfalm. 83.

Apoc. 19.

habet, candidus nimis velut nix: Sic piorum corpora à filio Dei in extremo iudicio resuscitata, & animabus suis rursus iuncta, ab omnibus peccatorum & mortalitatis sordibus defecata, atque corpori Christi glorioso conformia facta, eodem splendore & claritate fulgebunt. Ac, ut Petrus intuens maiestatem glorificati corporis Christi, & audiens inter se suauissime colloqui Christum, Moysen & Eliam, pra immenso gaudio lata voce exclamavit: Domine bonum est nos hic esse, faciamus hic tria tabernacula: tibi unum, Moysi unum, & Eliae unum: ita & nos, qui per Christum aeterna vita haeredes erimus in caelo, ineffabili gaudio exultabimus: ubi Deum, ac sanctos Angelos, & copiosam illam multitudinē beatorum hominum clarificatorum, & sicut Sol fulgētium, facie ad faciem videbimus: & dulcissima eorum consuetudine, suauissimoq; colloquio perfruemur. Tunc praletitia inenarrabili exilientes, exclamabimus cum Propheta David, Beati qui habitant in domo tua Domine: in secula seculorum laudabunt te. Et in vocem illā, quae de throno Dei exiit, exultabundi prorumpemus: ALLELUIA. Laus, & gloria, & virtus Deo nostro est. ALLELUIA. Laudem dicite Deo nostro omnes serui eius: & qui timetis eum pusilli & magni. ALLELUIA: quoniam regnavit Dominus Deus noster omnipotens, Gaudeamus & exultemus, & demus gloriam ei: quia venerunt nuptiae Agni.

CAUSA VII.

CAPVT. XXXIII.

Rom. 1.

De Conscientia scelerum, ac metu Iudicij Dei, & Gehennae ignis.

Postremum, quod mortem maximè amarum facit & formidabilem, & vehementius pra alijs omnibus mentem hominis concutit, Conscientia scelerum est: cuius meminit Apostolus Paulus ad Romanos sic scribens: Tribu-

Tribula
rantis m
illis conf
cum ad
accusat.
torum m
petratog
illa tam
re. Ipsa n
quiescit:
& dormi
florum e
nitatem
iungunt
Iudicium
Non intr
Dolores i
mani fest
nusquisq
malum. E
quod locu
Iudicij. E
vite: qui
ibunt hi i
Aduer
pia vita:
ter obser
fuis dicit:
stabit mo
non peccet
test. M
Dei Verbi
peccato ad

Chrysoft. in
Genes. in
Hom. 17.

Pfal. 42.
Pfal. 17.
2. Cor. 5.

Matt. 22.
Ioan. 5.
Matt. 25.

Ioan. 8.
3. Reg. 8.
Ecel. 7.
Prouerb. 10.
Heb. 4.

Tribulatio & angustia in omnē animam hominis operantis malum. Et paulo post: Testimonium reddente illis conscientia ipsorum. Quippe index incorruptus, cum aduersus hominem exurgit, clara voce clamat & accusat. Et ostendit, & quasi ante oculos scribit peccatorum magnitudinē. Et licet quis admissio peccato perpetratoq; aliquo facinore illicito omnes homines calet, ab illa tamen accusatrice Conscientia non potest delitescere. Ipsa nos circumit, obturbat, laniat, flagellat, nūquam quiescit: sed & domi, & in foro, & in tēplis, & in mensa, & dormientem, & surgentem adoritur, rationem delictorum exigit, obq; oculos proponit & delictorum gravitatem & subsecuturam poenam. Huic statim se adiungunt simulq; pungunt & excruciant tremendū Dei Iudicium, & Gehenna ignis merus. Sicut David dicit: Non intres in iudicium cum seruo tuo Domine. Item: Dolores inferni circumdederunt me. Omnes autem nos manifestari oportet ante tribunal Christi, ut referat unusquisque propria corporis, prout gessit, siue bonū siue malum. Et Christus D. N. dicit: Omne verbum otiosum quod locuti fuerint homines, reddēt rationem de eo in die Iudicij. Et procedēt qui bona fecerunt, in resurrectionem vitæ: qui verò mala egerunt, in resurrectionē iudicij. Et ibunt hi in supplicij aternū: iusti autē in vitā aternam.

Aduersus ea mala non est efficacius remediū, quàm pia vita: qua in eo consistit, ut Dei voluntatem diligenter obseruemus, & alacriter perficiamus. Sicut Christus dicit: Si quis sermonem meum seruauerit, non gustabit mortem in aeternum. Sed quia non est homo qui non peccet, ut Scriptura dicit: nec quisquam dicere potest, Mundum est cor meum, purus sum à peccato: ideo Dei Verbo peccatoris confirmandus est animus, ut se à peccato ad gratiam subleuet: & ad thronū gratia Dei

K

6477

146 CVM MORS FORMIDABILIS. CAUSA VII,
cum fiducia accedere audeat. Qui non modo paratus
est peccatorem verè ac seriò pœnitentem suscipere: ve-
rumetiam dulcissimis verbis ad se inuitat; & firmissi-
mis promissionibus ad pœnitentiam pronocat.

Serm. 181.
de Tempore.

Apoc. 1.

1. Ioan. 1.

Ioan. 13.

Matth. 6.
Luc. 11.
Luc. 24.

Lud. Berus
de Prepar.
ad mor.

Primum itaque attentè considerandus est Fidei no-
stra articulus, de Remissione peccatorũ: quia hoc vnum
est Remedium, ait D. Augustinus, quod humanum ge-
nus à sententia perpetua mortis absoluat. Dicimus au-
tem: Credo Remissionem Peccato-
rum. Est enim Christus dilexit nos, & lauit nos à
peccatis nostris in sanguine suo: tamè quamdiu veterem
hunc hominem, carnem peccatricem gestamus, sine pec-
cato vivere non possumus. Sic namque Ioannes Aposto-
lus scribit: Si confiteamur peccata nostra, fidelis est &
iustus, vt remittat nobis peccata nostra, & emundet nos
ab omni iniquitate. Ideo D. N. Iesus Christus ad Pe-
trum dicit: Qui lotus est, nõ indiget nisi vt pedes lauet.
Pedes hominis quantumvis loti ac mundati, facile coin-
quinantur: ita quoq; Christiani hominis animus, etiamp;
in Baptismo purificati, peccatorum tamen sordibus, pro-
pter vitiosos illos affectus, quibus ad peccandum incli-
natur, in pedum nomeclatura significatos, facillimè pol-
luitur. Et in Oratione Dominica iubemur semper ora-
re: Dimitte nobis debita nostra, hoc est, peccata nostra.
Ergo quoniam in Ecclesia Christus semper peccatori
habet: semper vult predicari in nomine suo pœnitentiam
& remissionem peccatorum in omnes gentes.

Deinde ad confirmandum hunc Fidei nostre articu-
lum, de Dei Misericordia & Bonitate hoc pacto cogi-
tandum est & credendum. Nulli hominum quãtumvis
enormibus peccatis & sceleribus grauato, de salute con-
sequenda desperandum est, toto hoc tempore huius vitæ:
quod est tempus Gratia & Misericordia. Ecce, inquit
Apostolus

*Apostolus, nunc tempus acceptabile: ecce nunc dies salu-
luis. Nam in infinitum maior est Dei Misericordia,
quam omnia omnium hominum peccata. Et ut infinita est
diuina Misericordia: ita incomprehensibilis est Dei Bo-
nitas, & omnino immensa: ad quam cuilibet peccatori
penitenti tutissimum est asylum. uti sequenti Capite
docebitur.*

2. Cor. 6.
Vide quæ
habentur in-
fra, libro 7.
vel vltimo.
Cap. 6.

Quomodo Peccatoris animus, verè tamen peni-
tentis, ex diuinæ Misericordiæ & Bonitatis con-
sideratione sustentari debet & roborari.

IN felix ille Cain, cum fratrem occidisset, Dei voce CAPVT
dicentis, Ubi est Abel frater tuus? ad penitentiam xxxv.
benignè pronocatus, contumaciter respondit: Nescio. Genes. 4.
nauquid custos fratris mei sum ego? Et amplius incre-
patus, contumeliosè ita ad Deum locutus, imò mentitus
est: Maior est iniquitas mea, quam ut veniam merear.
Respondet S. Bernardus, Absit, absit. Maior enim est
eius Pietas, quam quænis iniquitas. Vis cognoscere,
quàm illa omnibus verè penitentibus parata sit atque
exposita? Audi Prophetam David. Dixi, inquit, confi-
tebor aduersum me iniustitiam meam Domino: & tu
remisisti impietatem peccati mei. Nondum confesso, sed
tantum meditantem confessionem occurrit Dei Miseri-
cordia. Itaque qui Dei Benignitatè experiri desiderat,
qui ad ipsum confugit, non tã citò penitentiæ duci pote-
rit, nõ ita de peccatis seriò ingemiscere, quin anteuertat
illũ Bonitas & Clemètia Dei. Nec sustinet benignissi-
mus ac clemētissimus Deus eiusmodi opinionè de se habe-
ri, ut hominis cõuersio, aut cõuertendi voluntas remorã
aliquam patiatur ex defectu Gratia sua: magnitudo
bonitatis & charitatis, qua hominem prosequitur, nen-
tquam hoc permittit. Propterea & Christus non polli-

Serm. 11. su-
per Cantica.

Psal. 31.
August. de
saluta. Do-
cumentis.
cap. 56.

Lud. Berus.

cerur tantum peccatorum remissionem & gratiam suam, sed eam offert etiam: nosq; blandissimis verbis ad se inuitat, dicens: Venite ad me omnes qui laboratis & onerati estis: & ego reficiam vos: Propterea & non rogatus diuertit in domum Zachari principis publicanorum, desiderantis duntaxat videre eum transeuntem, adfirmans illius domui factam salutem: quodq; filius homini venit querere & saluum facere quod perierat.

Math. 11.

Luc. 19.

Psal. 88.

Psal. 106.

Psal. 144.

Ezech. 18.

2. Cor. 1.

Psal. 144.

Nec ullam in Deo virtutem vsque adeo pradicant S. Litera, vt eius Misericordiam & Bonitatem. Quocirca Dauid Rex exultans, Misericordias, ait, Domini in aeternum cantabo. Ac rursum: Confitemini Domino, quoniam bonus: quoniam in seculum misericordia eius. Item: Suavis Dominus vniuersis: & miserationes eius super omnia opera eius. Qui nullum excipit peccatorum genus vel numerum, sed quotquot peccata, quantumuis graua commiserimus, etiam post illorum frequentissimam remissionem, si respiscimus, denuo remittit, & recipit in amicorum numerum: omniumq; iniquitatum obliuiscitur. Nullius malitia aut infirmitas tanta esse potest, vt Misericordiam Dei superet: qua modum & terminos non nouit. Est Deus omnipotens: pari facilitate innumeras peccatorum myriadas in momento remittit, sicut vnum peccatum. Recte igitur in diuinis literis Deus pater dicitur misericordiarum: item, Misericors & misericors: ob excellentem nimirum Misericordiam magnitudinem, vt qui post maximorum beneficiorum collationem, & frequentissime concessam peccatorum veniam, toties reuerteratis vicibus a nobis spretus desertusque, nos nihilominus tolerat, atque ad poenitentiam inuitat: poenitentes vero benignè suscipit: & commissorum omnium nihil recordatus, in aeterna nos Regni sui caelestis hereditate constituit, tanquam filios & haeredes.

Eiusdem

Eiusdem
tum, quod
est summi
trum A
vt horum
nie reliq
scribit: E
Christus
uos facer
diam con
fius Iesu
qui credi
templis l
vt ad pec
firment:
erga omni
neant. Q
eodem ex
cum Petri
lachrym
uertere a
calu, & co
Et haec
quoque d
ritate dic

Quomo
tens,
num c
mari o

EX in
Don
tempecca

Eiusdem est Misericordia & Bonitatis argumen-
tum, quod nostra saluti consulens Dominus Deus, passus
est summos & probatissimos, ut Prophetâ David, Pe-
trum Apostolum, & alios, in graviora crimina prolabi:
ut horum exemplo consolaretur & erigeret ad spem ve-
nie reliquos peccatores. Sicut S. Paulus de semetipso
scribit: Fidelis sermo, & omni acceptione dignus: quod
Christus Iesus venit in hunc mundum peccatores sal-
uos facere, quorum primus ego sum. Sed ideo misericor-
diam consecutus sum: ut in me primò ostenderet Chri-
stus Iesus omnem patientiam, ad informationem eorum
qui credituri sunt illi in vitam eternam. Atque ideo in
templis leguntur & recitantur lapsus sanctorum, non
ut ad peccandum nos inuitent, aut in peccatis nos con-
firmant: sed ut de Pœnitentia, & Dei Misericordia
erga omnes peccatores pœnitentiam agentes nos admo-
neant. Quamobrem si peccasti cum Davide, dic cum
eodem ex toto corde tuo: Peccavi Domine. Si deliquisti
cum Petro & Paulo, cum Maria Magdalena, funde
lachrymas cum eisdem: ede ingenuam confessionem: re-
uertere ad Dominum Deum, dicens: Pater, peccavi in
causâ, & corâ te. & Misericordia Domini circumdabit te.
Et hæc quidè de Dei Misericordia & Bonitate. Nunc
quoque de diuinarum Promissionum certitudine ac ve-
ritate dicendū. Vide quæ infra habentur, lib. 7 cap. 6.

1. Tim. 1.

2. Reg. 11.

Luc. 22.

1. Tim. 1.

Luc. 7.

Luc. 15.

Psal. 31.

Quomodo Peccatoris animus ad Deum se conuer-
tens, in Dei Verbo, diuinarumque Promissio-
num certitudine ac veritate, erigi atque confir-
mari debet.

EX inexhausto illo diuina Bonitatis fonte, iuxta quâ
Domini misericordia plena est terra: nec vult mor-
tem peccatoris, sed magis ut conuertatur & viuat: pro-
fluxerunt

CAPVT.

XXXVI.

Psal. 31.

Ezech. 18. 33

K 3

fluxerunt

fluxerunt tot insignes ac suaves Promissiones, in diuinis
 literis consignatae: qua de Dei erga nos voluntate testi-
 ficantur. His omnino peccatoris animus ad Deum se
 conuertentis ac vere penitentis, erigi ac confirmari de-
 bet. Quaecumq; enim scripta sunt, ait Apostolus Pau-
 lus, ad nostram doctrinam scripta sunt: ut per patien-
 tiam & consolationem Scripturarum spem habeamus.
 Ac de diuinarum Promissionum certitudine ac verita-
 te sic dicit: Quotquot promissiones Dei sunt, in illo est:
 hoc est, ratae sunt ac firmae. Itaque quisquis putat Deum
 magnitudine peccatorum victum seu multitudine, non
 posse ignoscere vel remittere: detrahatur illi Omnipoten-
 tiam. Si non velle existimat, quod potest: mendacem
 eum facit & vanum, qui nolit praestare quod toties per
 Prophetas ac seipsum, etiam iuramento promisit. Quod
 vel cogitare saltem, scelus est. Sic autem in libro Sapientie
 legitur: Tu Dominator virtutis cum tranquillitate
 iudicis, & cum magna reuerentia disponis nos: SUB-
 EST ENIM TIBI, CVM VOLVERIS, POSSE; Et bona
 spei fecisti filios tuos, quorum parentibus iuramenta &
 conventiones dedisti bonarum Promissionum. De Dei
 autem in promissis VERITATE, Propheta David sic
 canit: In eternum Domine Verbum tuum permanet
 in caelo. In generatione & generationem Veritas tua.
 Ac rursum: Fidelis Dominus in omnibus verbis suis:
 & sanctus in omnibus operibus suis. Et vniuersa S.
 Scriptura testatur Deum esse veracem. De hominibus
 autem vere dicit Propheta David: Omnis homo mendax.
 Et reuera sio est. At aliter affectus est Deus, qui est
 verax, imo VERITAS IPSA. Ipse neminem fallit: ne-
 minem decipit, nec sua spe & expectatione quenquam
 frustratur: non est vanus polliciator, aut promissor inani-
 nis: more hominum, qui rumpunt foedera, rescindunt
 pacta,

Rom. 15.

2 Cor. 1.

Sap. 12.

Psal. 118.

Psal. 144.

Psal. 115.

pacta, po-
 buntur:
 nemo tut-
 sunt alie-
 magis fid-
 ob id sum-
 vota spes-
 cit: Deu-
 timini ac-
 Deus, &
 de ore me-
 Jeremia:
 illud. Q-
 homo, vt
 Dixit er-
 Ad eum
 terna pro-
 possibile
 Valia
 TIONES,
 sua spe:
 firmam
 maus, si
 Domine,
 in humil-
 neris De-
 propitius
 mine. Su-
 ma mea
 Regis Io-
 Deo vest-
 sancta c-

pacta, pollicitis vafricie quadam se eximunt, atq. elabunur: qui sunt omnino leues, fraudulentis, infidi: ut nemo tuo possit illis fidere. Quae vitia à Dei Maestate sunt alienissima; sed est constans, stabilis, firmus: summaq. fide praestat & exoluit, quod est pollicitus. Cui ob id summa fiducia inmitendum: in quem omnia nostra vota, spes, desideria transferenda. Ideo ipse in Esaiâ dicit: Deus iustus & saluans non est praeter me. Conuer-
 timini ad me, & salui eritis omnes fines terra: quia ego Deus, & non est alius. In memetipso iuranti, egredietur de ore meo iustitia verbum, & non reuertetur. Et in Ieremia: Vigilabo ego, ait, super Verbo meo, ut faciam illud. Quapropter Bulaam dixit: Non est Deus quasi homo, ut mentiat: nec ut filius hominis, ut mutetur. Dixit ergo, & non faciet? locutus est, & non implebit? Ad eundem modum & S. Paulus ait: Spem vitam aeternam promisit, qui non mentitur Deus. Et iterum: Im-
 possibile est mentiri Deum.

Esa. 45.

Ierem. 7.

Num. 23.

Tit. 1.

Hebr. 6.

Validum igitur Dei VERBUM, eiusq. POLLICITATIONES, exhibent Consolationem, ut potiamur propria spe: quam sicut ancoram habemus animae tutam ac firmam. His semet Propheta Dauid erexit & confirmavit, sicut dicit: Memor esto Verbi tui seruo tuo Domine, in quo mihi spem dedisti. Hac me consolata est in humilitate mea. Et iterum: Si iniquitates obserueris Domine, Domine quis sustinebit? Quia apud te propitiatio est: & propter legem tuam sustinui te Domine. Sustinuit anima mea in Verbo eius: speravit anima mea in Domino. Proinde in conspectu sui semper, pijs Regis Iosaphat admonitio: Credite, inquit, Domino Deo vestro, & securi eritis: credite Prophetis eius, & cuncta cunenient prospera.

Ibid.

Psal. 118.

Psal. 129.

2. Par. 20.

De certò promissa verè pœnitentibus peccatorum
venia; Testimonia S. Scripturæ, Dei viui & veri
Verba referentis.

HÆC DICIT DOMINVS DEVS.

CAPVT
XXXVII.
Exod. 10.

EGO sum Dominus Deus tuus, faciens misericor-
diam in millia his qui diligunt me, & custodiunt
præcepta meâ.

Esa. 1.

Si fuerint peccata vestra vt coccinum, quasi nix de-
albuntur: & si fuerint rubra sicut vermiculus, velut
lana alba erunt.

Esa. 30.

Si reuertamini & quiescatis, salui eritis.

Esa. 43.

Ego sum, ego sum ipse qui deleo iniquitates tuas pro-
pter me, & peccatorum tuorum non recordabor.

Esa. 44.

Seruus meus es tu Israël, non oblitiscaris mei. De-
leui vt nubem iniquitates tuas, & quasi nebulam pec-
cata tua: reuertere ad me, quoniam redemi te.

Esa. 45.

Nunquid non ego Dominus, & non est ultra Deus
absque me? Deus iustus & saluans non est præter me.
Conuertimini ad me, & salui eritis omnes fines terra.

Esa. 54.

Sicut in diebus Noë istud mihi est, cui iuravi ne in-
ducerem aquas diluuij ultra supra terram: Sic iuravi,
vt non irascar tibi, & non increpem te. Montes enim
commouebuntur, & colles contremiscent: misericordia
autem mea nõ recedet à te, & fœdus pacis meæ non mo-
uebitur. Dixit miserator tuus Dominus.

Esa. 55.

Derelinquat impius viam suam, & vir iniquus co-
gitationes suas: & reuertatur ad Dominum, & misere-
bitur eius, & ad Deum nostrum, quoniam multus est ad
ignoscendum. Non enim cogitationes meæ, cogitationes
vestræ: neque via vestra, via meæ. Quia sicut exaltan-
tur cali à terra, sic exaltata sunt via meæ à vijs vestris,
& cogitationes meæ à cogitationibus vestris.

Vulgo

Vulgo dicitur, Si dimiserit vir uxorem suam, & recedens ab eo, duxerit virum alterum: nūquid reuertetur ad eam ultra? Nunquid non polluta & contaminata erit mulier illa? tu autem fornicata es cum amatoribus multis: tamen reuertere ad me, & ego suscipiam te. Reuertere auerſatrix Iſraël, & nō auertam faciem meam à vobis: quia ſanctus ego ſum, & non irascar in perpetuum.

Conuertimini filij reuertentes, & sanabo auerſiones veſtras.

Si pœnitentiam egerit gens illa à malo ſuo, quod locutus ſum aduerſus eam: agam & ego pœnitentiam ſuper malo, quod cogitavi ut facerem ei.

Ego ſcio cogitationes quas ego cogito ſuper vos: cogitationes pacis, & non afflictionis, ut dem vobis finem & patientiam. Et inuocabitis me, & ibitis: & orabitis me, & ego exaudiam vos.

Ecce dies veniēt, & ſeriā domui Iſraël & domui Iuda ſedus nouū, &c. Dabo legem meā in viſceribus eorum, & in corde eorum ſcribam eam: & ero eis in Deū, & ipſi erunt mihi in populum. Et non docebit ultra vir proximum ſuum, & vir fratrem ſuum, dicens: Cognosce Dominum. omnes enim cognoscent me, à minimo eorum uſque ad maximum: **QVIA PROPITIABOR INIQUITATI EORVM, ET PECCATI EORVM NON MEMORABOR AMPLIVS.**

Nunquid voluntatis mea eſt mors impij, & non ut conuertatur à viis ſuis, & uiuat? Conuertimini, & agite pœnitentiam ab omnibus iniquitatibus veſtris: & non erit vobis in ruinam iniquitas. Proiците à vobis omnes prauaricationes veſtras, in quibus prauaricati eſtis, & facite vobis cor nouum & ſpiritum nouum: & quare moriemini domus Iſraël? Quia nolo mortem morientis,

K 5

rientis,

Ierem. 3.

Ierem. 18.

Ierem. 29.

Ierem. 31.

Vide Epistolam ad Hebr. cap. 8.

Ezech. 18.

Ezech. 20. Et scietis quia ego Dominus, cum benefecero vobis propter nomen meum, & non secundum vias vestras malas, neque secundum scelera vestra pessima domus

Ezech. 33. Israël.

Dic ad eos, ait ad Ezechielem: Viso ego, dicit Dominus Deus: nolo mortem impij, sed ut conuertatur impius à via sua, & uiuat. Conuertimini à viis vestris pessimis: & quare moriemini domus Israël?

Misericordiam volui, & non sacrificium.

Osee 6. Osee 11. Non faciam furorem ira mea: non conuertar ut disperdam Ephraim: quoniam Deus ego, & non homo.

Ioel. 2. Conuertimini ad me in toto corde vestro, in ieiunio, & in fletu & planctu. Et scindite corda vestra, & non vestimenta vestra, & conuertimini ad Dominum Deum vestrum: quia benignus & misericors est, patiens & multa misericordia, & prestabilis super malitia.

Zach. 1. Zach. 8. Conuertimini ad me: & conuertar ad vos.

Sicut cogitavi ut affligerem vos, cum ad iracundiam pronocassent patres vestri me, & non sum misertus: sic conuersus cogitavi in diebus istis, ut beneficiam domui Iuda & Hierusalem: nolite timere.

Alia S. Scriptura loca, de Dei erga peccatores patientes Bonitate & Misericordia testificantia.

CAPVT
XXXVIII.
Exod. 34.

Moses ait: Dominator Domine Deus, misericors & clemens, patiens & multa miserationis, ac verax, qui custodis misericordiam in millia: qui auferis iniquitatem, & scelera, atq. peccata, nullusq. apud te posse innocens est. Obsecro ut auferas iniquitates nostras atque peccata, nosq. possideas.

Psal. 24. Dauid Rex & Propheta. Vniuersa via Domini, misericors.

miserico
& testin
Spera
Re
fide. Di
Domini
Mise
ratione
in ore m
adificab
Disposu
meo. Si
in iudic
prophan
stabo in
cata eor
gam ab
phanab
labiis m
Mi
mult
misertu
gnouit
pulis
agri sic
Ap
redem
Mi
tum m
tionis
omnes
Q
rum.

*miser cordia & veritas, requirētibus testamentum eius
& testimonia eius.*

Sperantem in Domino misericordia circundabit. Psal. 32.

Psal. 32.

*Rectum est Verbum Domini, & omnia opera eius in
fide. Diligit misericordiam & iudicium: misericordia
Domini plena est terra.*

Psal. 88.

*Misericordias Domini in aeternum cantabo. In gene-
ratione & generationem annuntiabo veritatem tuam
in ore meo. Quoniam dixisti, In aeternum misericordia
adificabitur: in calis preparabitur veritas tua in eis.
Disposui testamentum electis meis, Iuravi David seruo
meo. Si autem dereliquerint filij eius legem meam, &
in iudiciis meis non ambulauerint: Si iustitias meas
prophanauerint, & mandata mea non custodierint: Vi-
sistabo in virga iniquitates eorum, & in verberibus pec-
cata eorum. Misericordiam autem meam non disper-
gam ab eo; neque nocebo in veritate mea. Neque pro-
phanabo testamentum meum, & quae procedunt de
labijs meis non faciam irrita.*

*Miserator & misericors Dominus, longanimis &
multū misericors. Quomodo miseretur pater filiorum,
miserus est Dominus timentibus se: quoniam ipse co-
gnouit fomentum nostrum. Recordatus est quoniam
pulsus sumus, homo sicut foenum dies eius: tanquam flos
agri sic effloret.* Psal. 102.

*Apud Dominum misericordiar: & copiosa apud eum
redemptio.* Psal. 119.

*Miserator & misericors Dominus: patiens & mul-
tum misericors. Suavis Dominus vniuersis: & misera-
tiones eius super omnia opera eius. Alleuat Dominus
omnes qui corruunt, & erigit omnes elisos.* Psal. 144.

*Qui sanat contritos corde: & alligat contritiones eo-
rum. Beneplacitum est Domino super timentes eum, &
in*

Sap. 11.

Salomon Rex: *Misereris omnium, quia omnia potes Domine: & dissimulas peccata hominum propter poenitentiam. Diligis enim omnia quae sunt, & nihil odisti eorum quae fecisti: nec odians aliquid constituisti aut fecisti. Parcis autem omnibus: quoniam tua sunt Domine, qui amas animas. O quam bonus & suavis est Domine spiritus tuus in omnibus.*

Sap. 12.

Sirach. *Respicite filij nationes hominum: & scitote, quia nullus speravit in Domino, & confusus est. Quis enim permansit in mandatis eius, & derelictus est? aut quis invocavit eum, & desepxit illum? Quoniam pius & misericors est Deus, & remittit in die tribulationis peccata: & protector est omnibus exquirentibus se in veritate.*

Eccl. 2.

Miseratio hominis circa proximum suum: misericordia autem Dei super omnem carnem.

Eccl. 18.

Isa. 30.

Elaias Propheta. *Propterea expectat Dominus ut misereatur vestri: & ideo exaltabitur parcens vobis: quia Deus iudicij Dominus. Beati oēs qui expectant eum.*

Mich. 7.

Michæas Proph. *Quis Deus similis tui, qui auferit iniquitatem, & transfert peccatum reliquiarum hereditatis tuae? non immutet ultra furorem suum, quoniam volens misericordiam est. Reuertetur & miserebitur nostri, deponet iniquitates nostras: & proiciet in profundum maris omnia peccata nostra.*

2 Reg. 14. *Non vult Deus perire animam, sed retractat, cogitans ne penitus pereat qui abiectus est.*

2. Paralipomenon 30. *Pius & clemēs est Dominus Deus: & non auertet faciem suam à vobis, si reuerſi fueritis ad eum.*

4. Elctæ 2. *Misericors sum, dicit Dominus omnipotens. Amplectere natos tuos (populus meus) vsque dum venio*

venio, & præstem illis misericordiam: quoniam exuberant fontes mei, & gratia mea non deficiet.

Tobias. Cum iratus fueris, misericordiam facis, & in Tob. 3.
tempore tribulationis peccata dimittis his qui inuocant te.

Conuertimini peccatores, & facite iustitiam coram Tob. 13.
Deo, credentes, quod faciat vobiscum misericordiam suam.

Ex nouo Testamento.

IESVS CRISTVS D. N. Oportebat Christum Luc. 24.
pati, & resurgere à mortuis tertia die: & prædicari in nomine eius penitentiam, & remissionem peccatorum in omnes gentes.

S. Petrus. Huic omnes Propheta (Christo Iesu D. N.) Acto. 10.
testimonium perhibent, remissionem peccatorum accipere per nomen eius omnes qui credunt in eum.

Patienter agit Dominus propter vos, nolens aliquos 2. Petr. 3.
perire, sed omnes ad penitentiam reuerti.

S. Paulus. Non est distinctio Iudæi & Græci: nam Rom. 10.
idem Dominus omnium, diues in omnes qui inuocant Ioel. 2.
illum: Omnis enim qui inuocauerit nomen Domini, saluus erit.

Fidelis sermo, & omni acceptione dignus: quod Christi Tim. 1.
Iesus venit in hunc mundum peccatores saluos facere, quorum primus ego sum. Sed ideo misericordiam confectus sum: ut in me primò ostenderet Christus Iesus omnem patientiam, ad informationem eorum qui credituri sunt illi in vitam æternam.

Qui omnes homines vult saluos fieri, & ad agnitio- Tim. 2.
nem veritatis venire. Vnus enim Deus, vnus & mediator Dei & hominum, homo CHRISTVS IESVS: qui dedit redemptionem semetipsum pro omnibus.

Non

Non satis esse, credere quòd Deus peccata remittat & donet: sed hoc addendum, vt & hoc credas, quia per ipsum **TIBI** peccata donantur: & generales Dei Promissiones ad te quoque priuatim ac propriè pertinere. Egregia D. Bernardi Sententia.

CAPVT
XXXIX.
Serm. 1. de
Annunciat.
Mar.

Necessè est primò omnium credere, quòd remissionem peccatorum habere non possis, nisi per indulgentiam Dei. Deinde quòd nihil prorsus habere queas operis boni, nisi & hoc dederit ipse. Postremò quòd eternam Vitam nullis potes operibus promereri, nisi gratis detur & illa. Quis enim potest facere mundum de mundo conceptum semine, nisi qui solus est mundus? Vtique quòd factum est, non potest non fieri: ipso tamen non imputante, erit quasi non fuerit. Quòd propheta quoque considerans, ait: *Beatus vir cui non imputauit Dominus peccatum.* De operibus verò bonis, certum omnino est, quòd nemo hac habeat à seipso. Nam si stare non potuit humana natura adhuc integra: quanto minus poterit per seipsam resurgere iam corrupta? Jam verò de eterna Vita scimus: quòd non sunt condigna passiones huius temporis ad futuram gloriam: nec si vnus omnes sustineat. Neq. enim talia sunt hominū merita, vt propterea Vita eterna debeatur ex iure: aut Deus iniuriam faceret nisi eam donaret. Nam vt taciam quòd merita omnia Dei dona sunt, & ita homo magis propter ipsa Deo debitor est quàm Deus homini: quid sunt Merita omnia ad tantam gloriam? Denique quis melior est propheta, cui Dominus ipse tam insigne testimonium perhibet dicens: *Virum inueni secundum cor meum.* Veruntamen & ipse necesse habuit dicere Deo, *Non intres in iudicium cum seruo tuo Domine.*

Psal. 31.

Rom. 8.

3. Reg. 11.

Psal. 142.

S. S.
mine. V
cium: se
rum fide
posse del
rum no
das: qui
testimon
ctus, die
buratur
dem. Ita
nisi per
num Sp
Sic & d
Spiritu
TVRV
rina: &
monia i
sione qu
mentum
quidem
sanguin
sionem o
peccata
caciore
malum.
minus e
resurre
spe Prae
quia as
tria in
cui non
tus vir,
quem el

mine. Verum hæc quæ nunc diximus, non omnino sufficiunt: sed magis initium quoddam, & velut fundamentum fidei sunt habenda. Ideoq; si credis, peccata tua non posse deleri, nisi ab eo cui soli peccasti, & in quem peccatum nõ cadit, bene facis: sed adde adhuc, ut & hoc credas: quia per ipsum **TIBI** peccata donantur. Hoc est testimoniũ quod perhibet in corde nostro Spiritus sanctus, dicens, Dimissa sunt tibi peccata tua. Sic enim arbitratur Apostolus gratis iustificari hominem per fidem. Ita de Meritis quoque si credis non posse haberi, nisi per ipsum, non sufficit: donec tibi perhibeat testimoniũ Spiritus veritatis: quod **HABES** ea per illum. Sic & de Vita eterna habere necesse est testimoniũ Spiritus: quod ad eam diuino **SIS** munere **PERVENITURVS**. Ipse enim peccata condonat: ipse donat Merita: & Premia nihilominus ipse redonat. Porro testimonia ista credibilia facta sunt nimis. Nam de Remissione quidem peccatorum, validissimum teneo argumentum, **DOMINICAM PASSIONEM**. Vox siquidem sanguinis eius inualuit multo plus, quam vox sanguinis Abel: clamans in cordibus electorum remissionem omnium peccatorum. Traditus est enim propter peccata nostra. Nec dubium quin potentior & efficacior sit Mors illius in bonum, quam peccata nostra in malum. De bonis autem Operibus argumentum nihilominus efficax mihi est, **RESURRECTIO** eius: quia resurrexit propter iustificationem nostram. Porro de spe Præmiorum testimoniũ, eius est **ASCENSIO**: quia ascendit propter glorificationem nostram. Hæc tria in Psalmis habes, dicente Propheta: *Beatus vir, cui non imputavit Dominus peccatum. Et alibi: Beatus vir, cuius est auxilium abs te. Item alibi: Beatus quem elegisti & assumpsisti: habitabit in atriis tuis.*

Vide Rom. 3. & 4.

Heb. 12.

Rom. 4.

Rom. 5.

Psal. 11.

Psal. 33.

Psal. 64.

P A R A

PARABOLAE PRAECIPVAE A FILIO DEI
producta, ad declarandam immentam Dei erga
peccatores Misericordiam.

Parabola de Rege rationem ponente cum seruis
suis. Matthaei 18.

CAPVT.
XI.

I Deo assimilatum est Regnum calorum homini Regi
qui voluit rationem ponere cum seruis suis. Et cum
coepisset rationem ponere, oblatu est ei vnus, qui debe-
bat ei decem millia talenta. Cum autem non haberet
unde redderet, iussit eum Dominus eius venundari, &
uxorem eius, & filios, & omnia qua habebat, & reddi.
Procidens autem seruis ille orabat eum, dicens: Patientiam
habe in me: & omnia reddam tibi. Misertus au-
tem Dominus serui illius, dimisit eum: & debitum dimisit
ei. Egressus autem seruis ille, inuenit vnū de conseruis
suis, qui debebat ei centum denarios, & tenens suffoca-
bat eum, dicens: redde quod debes. Et procidens conser-
uus eius rogabat eum, dicens: Patientiam habe in me, &
omnia reddam tibi. Ille autem noluit, &c.

PARABOLAE ELUCIDATIO.

Corn. Ianse-
nius in Cō-
cord. Euāg.

Intentio Domini est, hac Parabola ostendere Deum
Patrem misericordissimum quidem esse erga peccantes:
in eosdem tamen esse seuerissimum, si nolint illi vicissim
benigni esse erga peccantes fratres & conseruos. Enim-
vero, Deum Patrem Regem ac Dominum omnium, ra-
tionem quidem requirere factorum ab hominibus: sed
tanta esse benignitatis, ut si quis debitum suorum pec-
catorum, etiamsi maximum sit & plurimum, cui soluendo
nulla ratione par esse possit, agnoscens sese humiliet, &
eius benignitatem & longanimitatem precetur: ex sola
illius Misericordia maiorem sit consecuturus benigni-
tatem, quam petere aut sperare ausus fuisset: vniversis
illi

illi debito penitus dimisso. Sed rursus detestandā summam ingratitude[m] & crudelitatem eius, qui inopinabilem clementissimi Domini benignitatem expertus in remissione maximi debiti, quo quisque certe Deo est obstrictus, paruum recusat debitum in se admissarum iniuriarum conseruo remittere. Ostendit ergo hac Parabola indulgentissimam caelestis Patris clementiam in supplices seruos: si vixissim illi remisserint, unusquisque fratri suo, ex cordibus suis.

Parabola de Publicano. Luc. 18.

Publicanus à longe stans nolebat nec oculos in caelum CAPVT.
 eleuare: sed percutiebat pectus suum, dicens: Deus XLI.
 propitius esto mihi peccatori. Dico vobis, descendit hic
 iustificatus in domum suam.

PARABOLÆ ELUCIDATIO.

Publicanus nihil aliud quam Misericordiam petit. Nulla prae tendit merita: nullas adfert excusationes in peccatis: Sed libere se peccatorem confitetur. Et dum sibi Dei implorat propitiationem, hoc est, placabilitatem: significat id maxime animum ipsius torquere, quod Deum offensum haberet: nil magis optare, quam habere eam placatum & amicum. Ad eundem ferme modum precatus est & David, dicens: Propter nomen tuum Domine propitiaberis peccato meo: multum est enim. Deinde D. N. Iesus Christus, Dico, inquit, vobis: descendit hic iustificatus in domum suam: hoc est, Dei gratia iustus effectus. In hac autem Domini sententia hoc obseruandum: quanta sit Dei benignitas, qui tam breui oratione, tamque parua poenitentia superatus, mox poenitentem in gratiam recepit. Neque enim Deus verba tantummodo audiuit, verum etiam animum inspexit: quem cum humiliatum contritumque comperiret, misertus benignissime egit.

L Para-

Cornilansenius.

Psal. 24.

Parabola de duobus Debitoribus. Lucae 7.

CAPVT
XLII.

Duo debitores erant cuidam foeneratori: vnus debebat denarios quingentos, & alius quinquaginta. Non habentibus illis vnde redderent: donauit utrisque, &c.

PARABOLÆ ELUCIDATIO.

Declarare volens D. N. Iesus Christus, quàm sit omnibus peccatoribus, ad exemplum mulieris peccatricis penitentibus, clemens & benignus: profert in medium illustrem illam similitudinem, de duobus Debitoribus quibus non habentibus vnde redderent, Creditor donauit utrisque, & omne debitum remisit. Debiteres autem sunt omnes homines, Creditor verò Deus: qui nobis sua dona distribuit, vt eis ad gloriã ipsius, & proximi utilitatem vtamur. Sed nos quicumque sumus, siue multum siue parum acceperimus, donis tamẽ Dei saepe abusus esse fateri oportet: quo factum est, vt ingens debitum contraxerimus: adeo vt alij denarios quingentos, alij quinquaginta debeamus: nemo tamen sit, qui nihil debeat. Omnes enim peccauerunt: & egent gloria Dei, teste Apostolo Paulo. Nec est quisquã, qui etiam pro minimo Decalogi praecepto neglecto, ex se potest satisfacere. Si iniquitates obseruaueris Domine, ait sanctus Propheta David, Domine quis sustinebit? Cum igitur non simus soluendo, condonat nobis omnia delicta, debiti nomine significata, piissimus Dominus: & omnia peccata remittit. Quoniam, vt idem Propheta testatur, apud Dominum misericordia, & copiosa apud eum redemptio. Et ipse redimet Israel ex omnibus iniquitatibus eius.

Rom. 3.

psalm. 129.

Para-

Parabola de Oue perdita. Luc. 15.

ERant appropinquantes ad Iesum publicani & peccatores, ut audirent illum. Et murmurabant Pharisaei & Scribae, dicentes, Quia hic peccatores recipit, & manducat cum illis. Et ait ad illos parabolam istam, dicens: Quis ex vobis homo qui habet centum oves: & si perdidit unam ex illis, nonne dimittit nonagintano-
CAPVT XLIII.
 um in deserto, & vadit ad illam qua perierat, donec inueniat eam? Et cum inuenit eam, imponit in humeros suos gaudens: & veniens domum conuocat amicos & vicinos, dicens illis, Congratulamini mihi: quia inueni ouem meam qua perierat. Dico vobis: quod ita gaudium erit in caelo, super vno peccatore poenitentiam agente, quam super nonaginta nouem iustis, qui non indigent poenitentia.

PARABOLAE ELUCIDATIO.

Hac Parabola Christus calamitatem & periculum, in quod se coniciunt peccatores, declarat & exprimit: tum quanto studio ipse hominis peccatoris salutem desideret: ad haec, quanta laetitia afficiatur, cum homo vere & ex animo poenitens ad Deum conuertitur. Vt enim ovis ab reliquo grege deerrans, vagatur tantisper, donec fiat praeda lupi: sic qui peccatis consentiunt semel, quotidie sunt deteriores: & ex vno delicto in aliud rursus. Quos sine poenitentia si inopinata mors oppresserit, diabolus rapit et deuorat. Singuli sumus ovis errans. Esaias
 LIII. Omnes nos quasi oves errauimus: vnusquisque in viam suam declinavit. Sed ut pastor anxius perditam querit ouem, & inuentam humeris suis imponit, tamq[ue] latus domum desert; & amicos vicinosq[ue] conuocat, atque ad laetitiam cohortatur: ita Christus Pastor humani generis querit peccatorem: quem inuentum po-
 L 2 nit

Esa. 53.

nit super humeros suos, hoc est, super naturam humanam, quam pro nobis assumpsit: in quam onus nostrum transtulit, sicut in Esaiâ quoque dicitur: Et posuit Dominus in eo iniquitatem omnium nostrum. Ita gestat et perfert Christus onem perditam ad gregem suum. Lætus autem convocat amicos & vicinos: angelos nimirum, eisq; nunciat se inuenisse peccatorem, qui exultantes de penitentia hominis peccatoris, haud dubiè læta voce canunt: Gloria in excelsis Deo. Significauit ergo Christus, se singulariter venisse in hunc mundum, ut peccatorum lucrum faceret: nec indignari oīi errabundæ ob præstos errores, sed singulari dilectione prosequi, nec se tantum ob eius salutem gaudere, sed una cum ipso omnes celestes spiritus sibi amicos & vicinos. Quid autem hoc Parabola dulcius homini peccatori, qui errauit sicut ouis qua perit? Nempe habet Pastorem suum Christum: qui in hunc mundum venit peccatores saluos facere: sicut ipse dicit: Venit filius hominis saluare quod perierat.

Luc. 1.

e. Titm. 1.
Matth. 18.

CAPVT Parabola de Drachma perditâ & inuenta. Luc. 15.

XLI III.

Quæ mulier habens drachmas decem, si perdidit drachmam unam, nonne accendit lucernam, & euerrit domum, et querit diligenter donec inueniat eam? Et cum inuenerit, conuocat amicas & vicinas, dicens: Congratulamini mihi, quia inueni drachmam, quam perdideram. Ita dico vobis, gaudium erit coram angelis Dei super uno peccatore penitentiam agente.

PARABOLÆ ELUCIDATIO.

Cotn. Ianseni-
nius.

Per Drachmam perditam idem significatum est, quod per onem perditam. Per hoc quod mulier accendit lucernam, & euerrit domum, & querit diligenter donec inueniat eam: significatum, diuinam Sapientiam per

per assumpti
nimitatis
dum vel
per ciuit
sum mund
ditum pecc
gulari &
sionem: Ita
lii Dei sup
fais decla
ditam se n
ita accipie
redire pos
innocentia
dam affe
gratissima
vult mori
vuar. Et
cere, quoc

Pa
ET ai
E adole
substanti
Adolesce
stantiam
abuit, &
in villam
ventrem
nemo illi
mercenar
autem bi
& dicam
per

per assumptam humanā naturam, quam luce sua Di-
 uinitatis impleuit, fugasse tenebras huius mundi, et mū-
 dum veluti domum suam repurgasse: & circumuendo
 per ciuitates & vicos, mittendog, discipulos in vniuer-
 sam mundum, diligenter quassisse vnumquemque per-
 ditum peccatorem: deq, eius salute cum suis angelis sin-
 gulari & magno affici gaudio. Ideo adiecit illam conclu-
 sionem: Ita dico vobis, quia gaudium erit coram ange-
 lis Dei, super vno peccatore pœnitentiam agente: quo
 satis declaratur, per vnā ouem aut drachmam per-
 ditam se notasse vnumquemuis peccatorem. Neq, hoc
 ita accipiendum est, quasi Deo & Angelis gratius sit
 redire post lapsum ad pietatem, quā citra lapsum in
 innocentia perseuerare: sed scriptura loquitur secun-
 dum affectus humanos, illud testatum esse volens, Deo
 gratissimam esse peccatorum conuersionem. Non enim
 vult mortem peccatoris, sed magis vt conuertatur &
 viuat. Et venit filius hominis querere & saluum fa-
 cere, quod perierat.

Ezech. 18. 21
 Lucæ 19.

Parabola de Filio prodigo. Lucæ 15.

ET ait: Homo quidam habuit duos filios: & dixit **CAPVT**
 adolescentior ex illis patri: Pater, da mihi portionē **XLV.**
 substantiæ qua me contingit. Et diuisit illis substantiā.
 Adolescentior filius peregrè profectus dissipauit sub-
 stantiam suam viuendo luxuriose. Et cepit egere. Et
 abiit, & adhefit vni ciniū regionis illius. Et misit illum
 in villam suam vt pasceret porcos. Et cupiebat implere
 ventrem suum de siliquis quas porci manducabant: &
 nemo illi dabat. In se autem reuersus dixit: Quanti
 mercenarij in domo patris mei abundant panibus: ego
 autem hic fame pereco! Surgam, et ibo ad patrem meum,
 & dicam ei: Pater, peccavi in celum & coram te: iam

L 3

noxi

166 PARAB. AD DECLARAND. DEI MISERIC.
non sum dignus vocari filius tuus: fac me sicut unū de
mercenariis tuis. Et surgens venit ad patrē suum. Cum
autem adhuc longē esset, vidit illum pater ipsius, & mi-
sericordia motus est: & accurrens cecidit super collum
eius, & osculatus est eum, &c.

PARABOLÆ ELUCIDIATIO.

Corn. Ianse-
nius.

Superioribus Parabolis significatur, quanta cura
requirat Dominus peccatorem: hac verò, quanta be-
nignitate respicientem & reuertentem suscipiat: &
qualis esse debeat vera peccatoris pœnitentia, quantus
huiusmodi pœnitentia sit vis apud Deum. Et primus
quidem filius azotus in se reuersus dixit: Quanti mer-
cenarij in domo patris mei abundant pambus: ego autem
hic fame pereo! Hic primus erat ad salutē gradus: re-
mini sciunde deciderat, et quò reciderat. Deinde ex cõ-
sideratione clemetia paterna sp̃e bonā cõcipiens, sic apud
se proposuit & consultauit: Surgam, & ibo ad patrem
meum, & dicam ei: Pater, peccavi in calum & coram
te iam non sum dignus vocari filius tuus. Reperto au-
tem hoc salutari consilio, supererat ut mox exequi stu-
deret, quod illi recte in mentem venerat. Itaque sur-
gens, venit ad patrem suum. Iam mihi vide immensam
Dei erga peccatorem cõuersum benignitatem. Cum ad-
huc longē esset, inquit, vidit illum pater ipsius, & mi-
sericordia motus est: & accurrens cecidit super collum
eius, & osculatus est eum. Non est ardentior amor,
quàm est parentum erga liberos: sicut nullus dolor accu-
bior, quàm is qui ex turpitudine oritur & infelicitas
liberorum. Sape ergo parentes omnino constitunt libe-
ros duriter castigare, aut etiam ob delicti magnitudi-
nem exheredare: sed victi amoris magnitudine, &
misericordia erga ipsos, facile offensionem remittunt, &
in gratiam eos recipiunt. Vehementer autem latant
si emendationem conspiciunt: Ita Deus ardens amor

generis humani, & motus misericordia erga peccatores, facile offensionem remittit, & gratia sua occurrit. Osee xi. Conuersum est in me cor meum, pariter conturbata est penitudo mea. Non faciam furorem irae meae. Cum igitur necdū peruenisset filius iam in se reuersus, ad ades patruus, & adhuc longe esset, vidit illum pater ipsius, nec iusta ira permotus refugit ab eo, sed mox ad aspectum misericordiae eius, misericordia motus est: iustam iram scilicet ad misericordiam. Nec misericordia simplici motus est: sed tanta, ut non expectato filij aduentu, ipse non tantum procederet obviam venienti, sed etiam accurreret: & necdū filij auditis precibus in collū irrueret, ipsumque oscularetur: non abhorrens sordes eius contingere.

Hac tametsi erant excimia argumenta propensi ad ignoscendum animi, ac benignitatis, quam prius sperare non potuit filius: non tamen ob id meditatam illam a se orationem plenam humilitate, intermisit: quamquam integram non est elocutus, quod pater mox illius orationem abruperit: in quo maior adhuc, quam in predictis, obseruanda benignitas proponitur. Siquidem non solum non sauis intonat verbis, nec minatur verbera aut abdicationem, sed omnium iniuriarum immemor, filio seipsum damnate, ipse absoluit: cumque seipsum filius abdicaret, ipse pater restituit in pristinam dignitatem. Versus enim ad famulos ait: Citò proferte stolam primam: non quamlibet, sed primam, id est pristinam. Iubet & annulo ornari manus: et pedes nudos calceamentis. Quibus significatur, quod Deus adeo delectatur humili peccatoris confessione, ut quia homo sese indignū reputat, ipse ei pristinam gratiam & dignitatem restituat. Quin & pra nimio gaudio mandat e stabulo vitulum adduci: non quemuis, sed vitulum saginatum: illum pinguem, illum insignem. Quo sine dubio D. N.

Ioan. 1.

IESVS CHRISTVS, quem Deus Pater in victimam pro salute nostra dedit, significatus est. Sicut Christus ipse ait: Sic Deus dilexit mundum, ut filium suum unigenitum daret: ut omnis qui credit in eum non pereat, sed habeat vitam eternam. Vnde & S. Paulus dicit: Deus erat in Christo mundum reconcilians sibi. Et eum qui non nouerat peccatum, pro nobis peccatum fecit.

2. Cor. 5.

Rom. 3.

1. Ioan. 1. 2.

Quem proposuit Deus PROPITIATOREM per se dem in sanguine ipsius. Et S. Ioannes, Sanguis, inquit, Iesu Christi filij Dei emundat nos ab omni peccato. Et ipse est PROPITIATIO pro peccatis nostris: non pro nostris autem tantum, sed etiam pro totius mundi.

Imprimamus igitur animis nostris has tres eximia Parabolas, & praeter ceteris elucens: quas Euangelista Lucas vno capite simul comprehendit: quo quidem capite Christus Iesus D. N. omnem suum amorem in peccatores poenitentes effundit: & clementissimum atque mitissimum Saluatorem se ipsis offert & declarat, dulcissimis Verborum blandimentis atque illecebris; illustribus Exemplis; & suauissimis Picturis. Dulcissimis Verbis quidem, dum affirmat angelos in caelo letari de salute peccatoris, poenitentiam agentis. Dico nobis, ait, quod gaudium erit in caelo super vno peccatore poenitentiam agente. Et iterum: Dico vobis, gaudium erit coram angelis Dei super vno peccatore poenitentiam agente. Exemplis voluntatem suam erga peccatores indicat, dum Publicanos & peccatores in gratiam recipit. Illustribus Picturis eandem voluntatem declarat, dum significat suum erga peccatores animum tale esse, qualis est pastoris erga perditam ouem; qualis mulieris erga amissam drachmam; qualis patris erga filium suum. Querit pastor ouem perditam: querit mulier amissam drachmam: occurrit pater filio prodigo, vitam & mortem

Luc. 15.

emendat

emandanti: Sic venit filius hominis querere & saluum
facere quod perierat. Et ut Apostolus Paulus dicit: Je-
sus Christus venit in hunc mundum, peccatores saluos
facere. Cogitemus impænitentes procul esse à Deo, à mi-
sericordiâ Dei, à vita aeterna: imò mortuos esse, quâdiu
in peccatis perseverant. Contra pœnitentiam agentes,
reversere, & inveniri à Deo. ut hic scribitur: Hic fi-
lius meus mortuus erat, & renixit: perierat, & in-
ventus est.

Luc. 19.
1. Tim. 2.

Ad prædictas Parabolas, Ovis erraticæ, Drachmæ
perditæ, & Filij prodigi: aurea Diui Ambrosij
Verba.

CAPVT
XLVI.
Ambrosij
cap. 1. Luc.

GAudeamus igitur: quoniam ovis illa qua perierat
in Adam, lenatur in Christo. Humeri Christi,
crucis brachia sunt. Illic peccata mea deposui: in illa pa-
ribuli nobilis ceruice requieui. Ovis illa genere est vna,
nō specie. Vnū enim corpus sumus, sed multa membra.
Et ideo scriptum est, Vos corpus estis Christi, & mem-
bra ex membris eius. Venit itaq. filius hominis saluum
facere, quod perierat. Omnes scilicet, quia sicut in Adā
omnes moriuntur: ita & in Christo omnes viuificabun-
tur. Dives igitur Pastor: cuius omnes nos centesima
portio sumus. Habet angelorum, habet archangelorum,
aliorumq. innumerabiles greges, quos in montibus de-
reliquit: qui hominum redemptione latantur. Et tu igi-
tur esto angelis letitia: gaudeant de reditu tuo. Non
ociosum etiam quod mulier illa drachma letatur in-
uenta. Non mediocris hac drachma est: in qua princi-
pis est figura. Et ideo imago regis, census Ecclesia est.
Oves sumus: oremus ut super aquam refectiois nos col-
locare dignetur. Drachma sumus: habeamus pretium.
Filij sumus: festinemus ad patrem. Nec vereamur quia

1. Cor. 12.
Luc. 19.
1. Cor. 15.

Psal. 22.

L 5 acce-

acceptum spiritualis patrimonium dignitatis terrenis prodegit voluptatibus. Quod pater in filium quem habebat thesaurum contulit, fidei census nunquam exinanitur, licet totum dederit, totum habet, qui quod donauerit non amittit. Nec verearis ne te non recipiat, non enim deletatur in perditione vinorum: iam occurrens uementi tibi cadit supra collum. Dominus enim erigit elisos. Osculum dabit: quod est pignus charitatis & amoris. Stolum, annulum, calciamenta proferri iubebit. Tu adhuc iniuriam metuis: ille restituit dignitatem. Tu supplicium vereris: ille osculum defert. Tu conuictum times: adornat ille conuiuium.

2ap 11.
Psal. 146.

EXEMPLA INSIGNIVM PECCATORVM ET peccatricum, in quibus Deus, verè & ex animo pœnitentibus bonitatem & misericordiam ostendit.

CAPVT Vfus Exemplorum, pœnitentium peccatorum & XLVII. peccatricum.

Proprium Deo est, misereri Creatura quam condidit: qui facile remittit & ignoscit peccata, verè & ex animo pœnitentibus: ardentissimique affectus est ad iuuandum eos, qui serio conuertuntur: longanimis & tardus ad iram: patienter agens propter nos, nolens aliquos perire, sed omnes ad pœnitentiam reuerti. Id multa insignium Peccatorum & Peccatricum testantur exempla veteris ac noui Testamenti. Est autem magna consolatio afflictis conscientis, scire Deum esse clementem, benignum, bonum: & habere in conspectu eos qui Deo clementiam, benignitatem, & bonitatem experti sunt. Horum iam aliquot enumerabimus: ut quos imitari simus peccando, itidem sequamur pœnitendo. Et primus quidem peccatorum omnium, primo ponemus loco. Hic est Adam,

2. Pet. 3.

est Adam, per cuius delictum mors pertransit in omnes homines: in quo omnes peccaverunt. Reliqui deinde, insigniores tamen, & in 8. Scriptura notati, ordine sequuntur: ut sicut in eis abundasse delictum cognovimus: ita & superabundasse Dei gratiam per Iesum Christum intelligamus.

Rom. 5.

ADAM PRIMVS PECCATOR.

Tanto decoratus ADAM regno, cum omnibus terrestribus nullo ex merito, sed sola divina benignitatis gratia prealatus esset, improbum demonem, & perfisurum sue salutis inimicum, Domino & Tutore, cui merito adherere debebat, digniorem duxit: eiq; magis quam Creatori suo auscultavit. Postquam ergo deceptus esset, videamus quomodo ipsum tale operans crimen Deus tractavit. Nunquid ipsum omnino perdidit? Et quidem iustitie ratio exigebat tantam benivolentiam consecutum, mox à primordiis laesientem de medio tolli, & funditus deleri: sed non hoc fecit Deus, nec abominatus est, nec eum averſatus qui se tam ingratum in benefactorem exhibuit: sed ad ipsum venit, sicut ad egrotum medicus. Et noli simpliciter dictū percurrere charissime: sed cogita quale est, nec angelū nec archangelum, nec ullum alium illius servorū misisse: sed ipsummet Dominum ad collapsum descendisse, & iacentem erexisse. Quod enim ex magna fecit hoc charitate, ipsa verba que ad ipsum dixit, demonstrant. Principio enim ipsum vocare, magna & ineffabilis est misericordia: tum ob benignam interrogationem, qua erubescens, & neque os aperire, neque linguam movere audentem nominabat. Non enim dixit, sicut par erat iniuriam passum dicere, O scelerate & scelestissime: sed prorsus e contraria. A prima enim voce ipsum statim erexit, & iacen-

CAPVT

XLVIII.

Ex Chryf.
Homil. 17. in
Genes. &
Homil. 7. ad
pop. Antio-
chenum.

& iacentem, & timentem, & tremantem considerare fecit, prior eum vocans ipse: quinimo non tantum prior vocans, sed etiam ex suo ipsum nomine appellans & dicens, Adam ubi es? quod legitima amicitia indicium esse manifestum est. Inimicis etenim in quospiam dispositi, nec nomina eorum, qui se laedere, tolerant commemorari. Nominis itaque vocat occultatum, ut vocationis mansuetudine animetur, & timore mortuus cogitationes respuellabundas assumat. Adhuc mihi sermone communicat? adhuc voce me dignatur? adhuc me ut pater aduocat, & ut prauaricatore non perdit in iudicatum? Ita diuina Bonitas se in omnia secula & populos effundit.

Chrys. Serm.
de Adā, So-
do. Achab,
& pœnit.

POPVLVS ISRAEL IDOLOLATRÆ.

CAPVT

XLIX.
Chryso-
stomus.
eodem Ser-
mone.

Mansuetus est Dominus, & etiam inimicis misericors. Et alicubi prior etiam occurrit, ut conciliet inimicos: & ut ament hi qui impegerant, studet artibus quibusdam efficere. Ex multis autem vnā hanc narrabo. ISRAELITAS electos variis miraculorum operationibus fouebat, & præclaros præ omnibus monstrabat: omnem (ut ita dicam) creaturam propter illos alterans, & elementorum mysteria mutans, transiri faciens nauigabilia, de fluuiam ostendens petram, præparans terram in absorptionem, retrocedere faciens Solem ad occasum festinantem, regulas naturæ nouas præscribens: eaq; omnia in gloriam ingrati Israelis. Cum verò Idoli seruire cœperunt, pessime retribuentes Deo, habuit quidem ad ultionem fulmina, sed natura ad multitudinem vergebat. Abstinebat quidem ab ultione omnium, sed curabat ut amaretur ab his qui offenderant. Ieremiam mediatorem facit. Vade, inquit, & lege sermones illos, & dices eis: Convertere ad me peregrinatio Israel, & non irascar vobis in æternum. Promittit per mediato-

Jerem. 3.

vim & donum, si obtēperent, ut secum pacem habeant.
Tantum apud illum est Misericordia pelagus.

DAVID ADULTER ET HOMICIDA.

DAVID ad Bethsabee uxore Vria Ethas ingres-
sus, & à Nathan prophetante correptus, respon-
dit: DECCA VI. Statimq; meruit audire: & Dominus
abs te abstulit peccatum. Adulterio enim iunxerat ho-
miciidum: & tamen conuersus ad lachrymas, Misere-
re, ait, mei Deus, secundum magnam misericordiam
tuam. Et secundum multitudinem miserationum tua-
rum, dele iniquitatem meam. Magnum enim peccatum
magna indigebit misericordia. Unde iungit & dicit:
Multum laua me ab iniquitate mea, & à peccato meo
munda me. Quoniam iniquitatem meam ego agnosco,
& delictum meum contra me est semper. Tibi soli pec-
caui, & malum coram te feci: ut iustificeris in sermoni-
bus tuis, & vincas cum iudicaris. Concluserit enim Deus
omnia sub peccato, ut omnibus misereatur. Tantumque
profecit, ut dudum peccator & pœnitens transierit in
magistrum, & dicat: Docebo iniquos vias tuas: & im-
pij ad te conuertentur.

CAP. L.

Hic. on. ad

Rusticum.

1. Reg. 11. 12.

Psalm. 50.

Rom. 11.

ACHAB IMPIISSIMVS.

ACHAB Rex impiissimus, vineã Nabutha cruo-
re possedit: & cum Iezabel non tam coniugio sibi,
quã crudelitate coniuncta, Elia increpatione corripit-
tur: Hæc dicit Dominus: Occidisti, & possedisti. Et
iterum: In loco in quo lixerunt canes sanguinem Na-
butha, ibi lingent sanguinem tuum: & Iezabel canes
comedent ante muros Iezrael. Quod cum audisset
Achab, scidit vestimenta sua, & posuit saccum super
carnem suam: ieiunauitque, & dormiuit in cilicio. Fa-
Et usque

CAP. LI.

Hieron. ad

Rusticum.

1. Reg. 18.

Et usque est sermo Domini ad Eliam, dicens: Quoniam reueritus est Achab faciem meam: non inducam malum in diebus eius. Vnum scelus Achab & Iezabel: tamen conuersus ad penitentiam Achab, pena differtur in posteros: & Iezabel in scelere perseverans, presenti iudicio condemnatur.

MANASSES OMNIUM PECCATORUM MAL.

CAPVT
LII.

4. Reg. 21.

2. Paral. 33.

Adam. Saf.
hout. Hem.
in Dom. 2.
Quadrag.

MANASSES Rex abominaciones fecit pessimas, super omnia qua fecerunt Amorrhæi ante eum. Insuper & sanguinem innoxium fudit multum nimis, donec impleret Hierusalem usque ad os: absque peccatis suis, quibus peccare fecit Iudam ut facerent malum coram Domino. Atque hic tantus peccator, postquam catenis & compedibus vinctus abductus esset in Babylonem, orauit Deum suum, & egit penitentiam valde coram Deo patrum suorum: deprecatusq; est eum, & obsecrauit intente: ea profecto fiducia, ut gratiam Dei planè sibi vendicaret, sic orans: Indignum saluabis me, secundum magnam misericordiã tuam. Quid est gratiam Dei sibi vendicare, si non hoc est? Et vnde huic fiducia hac? Certè ex promissionis diuina consideratione: id enim indicat Orationis ipsius contextus. Tu, inquit, Domine secundum bonitatem tuam promissisti penitentibus remissionem peccatorum. Hac promissione inuitatus flecto genua cordis mei: facio quod requirit promissio: quare saluabis me secundum magnam misericordiam tuam, id est, secundum Bonitatem qua misericorditer promissisti penitentibus remissionem peccatorum. Exaudiuit autem orationem eius Dominus: & reduxit eum in Hierusalem. Hunc peccator, quisquis es, penitendo imitare: attende diligenter Promissiones diuinas: in his serio mentè exerce, ut concipias fiduciam.

VIRI

POSS di
nas à
VITIS in
agentibus
in penitenti
cretum re
ommutabil
ipsum pãd
mus: qui v
dissipasset,
Dominus,
meta, domi
aduersus r
illud. Si p
locutus su
super malo
de gente &
De hac N
tio dicit: V
tione ista,
egerunt in
PETRVS
T Mag
stus filius
stremò, r
urare, q
minus resp
re. Mirè h
tanta cons

VIRI NINIVITÆ.

POST dies quadraginta subuertendam Niniuem 70- CAPVT
 Nas à Domino iussus prædixerat: & tamen NINI- LIII.

VITIS in cilicio & cinere, atque ieiuniis pœnitentiam
 agentibus ignoscitur. Et quoniam illi peccati superbiam
 in pœnitendi humilitatem conuerterant, diuinum de-
 cretum renocatur: nimirum ea pœnitentia vis est, vt
 inueniuntur Dei mutare possit sententiam. Nec Deum
 ipsum prædet figulo se comparare. sicut in Ieremia legi-
 mus: qui vas lutæum fingens, cum rota currente forte
 dissipasset, rursum illud in eandem faciem refecit: & ait
 Dominus, ecce, sicut lutum in manu figuli, sic vos in manu
 mea, domus Israel. Repente loquar aduersum gentem &
 aduersum regnum, vt eradicem & destruam & disperdam
 illud. Si pœnitentiam egerit gens illa à malo suo quod
 locutus sum aduersus eam: agam & ego pœnitentiam
 super malo quod cogitavi vt facerem ei. Et subito loquar
 de gente & de regno, vt adificem & plantem illud, &c.
 De hac Ninivitarum pœnitentia, Christus in Euange-
 lio dicit: Viri Ninivita surgent in iudicio cum genera-
 tione ista, & condemnabunt eam: quia pœnitentiam
 egerunt in prædicatione Iona.

Ierem. 18.

Matt. 12.

PETRVS APOSTOLVS CHRISTI NEGATOR

TER negavit PETRVS Christum Dominum & CAPVT
 Magistrum suum: cui antea dixerat, Tu es Chri- LIIII.

stus filius Dei viui. Nec simpliciter negavit: sed po-
 strémò, vt Scriptura testatur, cœpit detestari &
 iurare, quia non nouisset hominem. Et conuersus Do-
 minus respexit Petrum: qui egressus foras fletu amara.
 Mirè hic commendatur Domini benignitas: quòd in
 tanta constitutus despectione, Petri qui iam in ipsum
 tam

Matt. 16.

Matt. 16.

Euseb. Emif.
senus. Hom.
in Domin.
Palmarum.

tam grauer deliquerat, curam suscepit. Tenebatur
turbis, trahebatur & flagellabatur, & tamen discipul
memor, respectu eum consolatur & sanat, & sui vultu
illuminatione ad spem venire inuitat. Cognoscit igitur
Petrius reatum suum, cognoscit & voluntatem Domini
sui: dolet & pœnitet, egreditur foras, flet amarè, certissi
mè intelligens, quia sacrificium Deo spiritus contribu
latus, cor contritum & humiliatum Deum non sperna.

Psal. 56.

Hic est pœnitentiæ modus: peccasti, quiesce, dole, & la
chrymare, & discere cum Apostolo flere amarè. Eodem
inquit Ambrosius, momento, eodem tempore respiciet in
Christus. Respice Domine I E S U: vt sciamus nostrum
deslere peccatum, lanare delictum.

Ambros. in
Lucam.

PAVLVS CHRISTI PERSECVTOR.

CAPVT

LV.

Bernard. ser.
de Cœuerf.
Paul.

Historiam persecutionis & conuersionis S. PAULI
habes in Actis Apostolorum, cap. ix. Quis dispe
ret ultra pro magnitudine cuiuslibet criminis: quando
quidem Saulum audiat adhuc spirantem minarum &
cædis in discipulos Domini, subito factum vas electio
nis? Quis dicat iniquitatis pondere pressus, assurgere
iam ad studia meliora non valeo: quando in ipso itinere,
quo sanguinè sitiens Christianum, dirum toto pectore virum
efflabat: persecutor crudelissimus in fidelissimum repen
mutatus est predicator? Magnificè siquidè in hac vna
conuersione & misericordia magnitudo, & gratiæ effu
sionis commendatur. Hinc S. Paulus ipse ad discipulum
suum Timotheum sic scribit: Fidelis sermo, & omni ac
ceptione dignus: quod Christus Iesus venit in hunc mun
dum peccatores saluos facere: quorum primus ego sum.
Sed ideo misericordiam consecutus sum: vt in me primo
ostenderet Christus Iesus omnem patientiam ad informa
tionem eorum, qui credituri sunt illi in vitam æternam.

1. Tim. 1.

M A T.

MATTHÆVS TELONIARIVS.

CAPVT

LVI.

Beda.
Rom. 1. & 9.

Mat. 9.

Legimus Apostolo dicente, Quia omnes peccau-
erunt, & egent gloria Dei: iustificati gratis per gra-
tiam illius. Qui & iterum inestimabilem gratia eius-
dem magnitudinem commendans ait: Vbi abundauit
peccatum, superabundauit gratia: quia nimirum quanto
grauiores Dominus in electis suis peccatorum languo-
rum curauit, tanto ampliorem cunctis gratia medentis
potentiam monstrauit. Vnde sedentem in telonio MAT-
THÆVM, ac temporalibus curis intentum repente mi-
seratus Dominus vocauit: & de publicano iustum, de
telonario discipulum fecit: quem etiam proficientibus
eiusdem gratia incrementis, de communis discipulorum
numero ad Apostolatus gradum promouit. Quod ob id
vtique providentia superna fieri disposuit, ut nullum
enormitas suorum aut numerositas scelerum, à speran-
di venia renocaret: cum hunc tantis mundi vexibus
absolutum conspiceret.

ZACHÆVS PUBLICANORVM PRINCEPS.

CAPVT

LVII.

Chryf. de
Patre, &
duobus fi-
lius.

Beda,

ZACHÆVS Publicanorum princeps quarebat
videre Iesum, quis esset: ac propterea cum statua
pupillus in arborem ascendisset, à Domino conspicitur &
vocat: & ilico in domo eius ad conuiuandum ipse de-
clinaturum se esse promittit. Solicito onem perditam
requirit aspectu: & venire cunctantem vocat, & ve-
nientem tanquam humeris suscipit: & non audentis
imitare Dominum, desiderantis tamen salutiferam be-
nedictionem, peccatoris domum ingreditur, conuiuioque
participat. Et ait Iesus ad eum: Hodie salus domui huic
facta est, eo quod & ipse filius sit Abrahe. Filium Abra-
he vocat Zachæum, non quod de eius stirpe esset gene-
ratus

ratus, sed eius fidem imitatus: ut sicut Abraham terram, cognationem, domumq; paternam, ob spem futuram hereditatis Domino iubente deseruit: ita et ille, quo thesaurum in celo acquireret, bona sua pauperibus partienda reliquit. Dixerat enim: Ecce dimidium bonorum meorum Domine do pauperibus. & si quid aliquem defraudari, reddo quadruplum. Et pulchre dicit, ET IPSE: ut non solum eos qui iuste perseuerant, sed & eos qui ab iniustitia respiscunt, ad filios promissionis pertinere declaret. Et claudit Christus hanc historiam dulcissima sententia, Venit filius hominis querere & saluum facere quod perierat. Hoc est quod alibi dicit: Non veni vocare iustos, sed peccatores. Pius sane magister, qui murmurantibus turbis sua mysteria non dedignatus exponere: adeo scilicet peccatorum poenitentiam non esse respuendam, ut ipse Dei filius ob hanc maxime querendam sit destinatus ad terras. Qui ut pietatis sua nobis dispensationem inculcet, sapissime se filium hominis appellat: commendans solliciti nobis, quod factus est benigne pro nobis.

MARIA MAGDALENA PECCATRIX.

CAPVT

LVIII.

Mat. Marul.
Euangel. lib.
1. cap. 1.

Nunquam veniam desperabis o peccator: si & istorum iam commemoratorum crimina, & Domini erga ipsos benignitatem & misericordiam recte mensuraueris. Sed fortasse dices, Non solum graua & horrenda sunt peccata mea: verum etiam plurima & innumerabilia. Igitur ne multitudo criminum spei tua detrimentum faciat: respice mulierem illam, cui quotidiana delicta PECCATRICES cognomentum indiderant. Videntes tot flagitiorum se premi tam infeliciter, accessit ad IESVM: lachrymis pedes eius lauit, capillis deterisit, vultu perfudit: & statim mortifero fasce lenatur, &

dimit-

domittuntur ei peccata multa, quia dilexit multum. Spera itaque & tu in Domino: ora cum Propheta & dic: Misere mei Deus secundum magnam misericordiam tuam: & secundum multitudinem miserationum tuarum, dele iniquitatem meam: ut misericordia magnitudo magnitudinem peccatorum, & miserationum multitudo, multitudinem tollat delictorum.

Psal. 50.

MULIER ADULTERA.

CAPVT

LIX. Ioan. 8. Leuit. 20.

Adducunt ad Iesum Scribae & Pharisei mulierem in adulterio deprehensam: & statuerunt eam in medio, & dixerunt ei. Magister, hac mulier modo deprehensa est in adulterio. In lege autem Moses mandauit nobis huiusmodi lapidare. Tu ergo quid dicis? Hoc autem dicebant tentantes eum: ut possent accusare eum. Iesus autem inclinans se deorsum, digito scribebat in terra. Cum ergo perseverarent interrogantes eum: erexit se, & dixit eis. Qui sine peccato est vestrum, primus in illa lapide mittat. Et iterum se inclinans, scribebat in terra. Audientes autem, unus post unum exiebant, incipientes a senioribus: & remansit solus Iesus, & mulier in medio stans. Erigens autem se Iesus, dixit ei. Mulier, ubi sunt qui te accusabant? nemo te condemnavit? Que dixit. Nemo Domine. Dixit autem Iesus: Nec ego te condemnabo. Vade, & iam amplius noli peccare. O quam es in misericordia diues, quam magnificus in iustitia, in gratia quam munificus Domine Deus noster? non est qui similis sit tibi. Gratis respicis humiles: iuste indicas innocentes: misericorditer saluas etiam peccatores. Nec ego te condemnavo, inquit: vade & amplius noli peccare. O vox misericordia: o auditus letitiae salutaris. Auditam fac mihi mane misericordiam tuam: quia in te speravi Domine. Sola nimirum spes apud te

Bernard. ser. 1. de Anunciat. Mat.

Psal. 142.

M 2 misera-

miserationis obtinet locum: nec oleum misericordie, nisi in vase fiducia ponis. Hac autem vera hominis fiducia, à se deficientis, & innitenti Domino suo. Hæc vera fiducia, cui misericordia non denegatur: *Propheta attestante, Quonia beneplacitum est Domino super timentes eum: & in eis qui sperant super misericordia eius.*

Pl. 2. 146.

LATRO IN CRUCE.

CAPVT

LI.

Cyprian.
Sermon. de
Passio. Christi.

Iudicati sunt Egyptii, cum in redeuntibus super se maris subditibus inuoluerentur: iudicati Sodomite, cum subuersis eorum urbibus, flammis sulphureis cremarentur. Sed si in eisdem subuersionibus generent penitentes, temporalis pœna æternalis non succederet pœna: sed esset eis pro remedio supplicium, & pro absolutione tormentum: nec contritos corde æternum contereret & aggravaret iudicium. Sic in cruce LATRO confitens, non tantum indulgentiam meruit, sed Christi familiaris effectus, premissus est in paradysum: & factus est particeps regni per confessionem, factus collega martyri. Hodie, inquit Christus, mecum eris in paradiso. Latrocinium damnationem meruerat & supplicium: sed contritum pœnam mutavit in martyrrium, & sanguinem in baptismum. In momento impietas religionem, crudelitas induit pietatem. & statim consummatus cinis sanctorum & domesticus Dei, premissus est in regnum, reconciliationis humana privilegium secum ferens ad superos: quod Deo patri, tanta legationis sancti honore, in seipso scriptura huius experimentum continens, libero & securo aditu penetrans presentavit. Si in eodem articulo temporis, cum iam anima festinet ad exitum, & egrediens ad labia expirantis emerserit, penitentia clementissimi Dei benignitas non aspernatur: nec ferum est, quod verum: nec irremissibile, quod vul-

Luce. 23.
Idem. Sermon.
de Cena
Domini.

lania.

lunatissim: & quacunque necessitas cogit ad penitenti-
nem, nec quantitas criminis, nec breuitas temporis, nec
hora extremas, si vera contritio, si pura fuerit volun-
tatum mutatio, excludit à venia: sed omni tempore
Dei gratia recipit penitentes.

De fiducia diuinæ Clementiæ habenda, etiam in
maximis peccatis, D. Ioannis Chrysostomi Sen-
tentia.

Maximum est ergo, peccatorem, quantumvis
peccauerit, licet totam etiam in maximis scel-
eribus absumpserit vitam, si penitentiam egerit, saluari
maxime. Rogas unde constet? Ex Domini clementia.
Ne tua confidas penitentia: tua namque penitentia
tanta nequis peccata delere. Si sola foret penitentia, in-
re timeres: sed postquam cum penitentia commiscetur
Dei misericordia, confida: quoniam vincit tuam nequi-
tiam. Multum est enim misericors Deus: & tantam ele-
mens, ut neque filio pepercerit, ut ingratos seruos redi-
meret. Nec mihi dicas: Numquam peccavi: & quomodo
possum saluari? Tu non potes, tuus potest Dominus: &
ita delet peccata, ut nec eorum maneat vestigium. Ne-
que dicas: Numquam peccavi: nec Deum rogare possum
indignantem. Nam si iudicem illum, neque Deum ti-
mentem, nec homines verentem, vidua flectere potuit,
multo magis bonum assidua conciliabit deprecatio. Ita-
que licet amicus non sis: licet indebita pascas: licet pater-
na deuoraueris & absumpseris bona: & longo tempore
procul ab aspectu fueris: siue succensentem, siue indi-
gnantem petieris, siue tantum velis redire: & omnia re-
cipies, & iram & damnationem statim extinguēs.

M 3 De sum-

CAPVT

LXI.

Chryf. Ho-
mil. 30. ad
pop. Anuoc.

Luc. 12. 21

Luc. 15.

De summa summi ac potentissimi Regis, ac omnium Domini, Misericordia & Bonitate, CLOTHARIi Francorum Regis morientis Sententia: atque item Ambrosij.

CAPVT LXII.
VAH, vah: quàm magnus est Rex ille coelestis, qui sic humiliat sublimes terræ Reges. Iste cum sit immortalis, melior est quouis orbis terrarum principis mortali. Quod si melior, & potentior: & si potentior, ergo & misericordia largitor. Qui non, ut multi hominum, mortibus delectatur reorum: Sed misericors ac miserator poenitentiam amplectitur peccatorum. Illius igitur Clementia munus totis est exoptandum affectibus: deque eius miseratione nunquam desperandum. **AMBROSIVS** agrotus aiebat ad suos, Non ita visum inter vos, ut pudeat me vivere: nec mori timeo, quoniam **DOMINVM BONVM** habemus. Hanc sententiam D. Augustinus in extrema sua aegritudine recitavit.

Paulinus in vita D. Ambrosij.
 Possidon. in vita D. Augustini.

Ad eos qui longo tempore malè vixerunt, ut vel in fine ad cor redeant, nec pereant, Admonitio.

CAPVT LXIII.
TV qui multum temporis peccando consumpsisti, & Teratam ad bene agendum datam, in delictis, in luxuriis, in obscenitatibus, turpiter contrivisti, quò excederis cogita: & vel in fine de regione longinqua incipere redire ad patrem, quem reliquisti. Consule salutem tuam dum licet. Serum est, dicitis: at etiam nouissimis datum denarius, sicut primis. Et mulier duodeniginti annos inclinata ad caelestem medicum tandem accedens exierit dorso eriguntur: quoniam eum qui mortuos ad vitam excitat, suam etiam infirmitatē quamvis diuturnam curare, & posse credidit, & velle speravit. Nunquam seruum

serum est, salutem quarere, cum semper spes impetrandi suppetat, donec in corpore datur spirandi facultas. Ipse enim per Prophetam, non esse sua voluntatis, asseuerat, ut moriatur peccator: sed ut conuertatur & uiuat. Omnia etiam facit, ut saluti tuae consulat: atque huc tendit, quod promittit, quod minatur, quod flagellat: quod delinquentem non statim perimit: quod aliquando etiam beneficium ad poenitentiam prouocat: demum ut peccatoribus uitam daret, filium suum unigenitum morti obtulit. Cuius quidem SANGVIS, quem admodum tunc omnes Adae filios a peccato lauit, ut qui crediderit & baptizatus fuerit, saluus sit: ita nunc singulos emundat, quoties nos Deo peccasse poenitet. Vere tandem tanta erga te Dilectionis beneficio, dum licet: dum tempus est: dum uita suppetit: si sine illo decesseris, quis miserebitur? Quare Domuum dum inueniri potest: inuoca eum dum prope est.

Ezech. 33.

Ioan. 3.

Mich. 28.

Esa. 58.

Ad Desperantem, consolatoria Exhortatio: nulla esse crimina tam immania, quae poenitenti, ueniamque petenti, ac Misericordiae Dei innitenti, non remittantur.

NUNC ad te conuertor, magni atque ingentis criminis conscie: qui te nullo modo ueniam posse mereri existimas: nec perpendis, quod Dei Misericordia maior sit multo omnibus peccatis. Quale autem & quam magnum esse potest scelus tuum, quod te ad desperationem remissionis peccatorum queat compellere, & de Deo non recte sentire: nempe, ut tibi poenitenti parcere omnino nolit: cum nunquam ad poenitentiam conuersis, & in ipsum confidentibus non ignoscat? Si adulterium, si homicidium perpetrasti: utrumque Dauidi, cum se peccasse doluisset, est remissum. Si fauore & usuris rem

CAPVT

LXIIII.

Idem euang.

lib. 2.

cap. 14.

2. Reg. 12.

M 4

quasi:

Matth. 9.
Luc. 19.
1. Tim. 1.
Luc. 22. 14.
2. Paral. 33.

quasi: hoc Mattheo Zachaëque fuit condonatum. Si
persecutus es Ecclesiã Dei: de hoc facta est gratia Pau-
lo. Si negasti filium Dei: de hoc Petro fuit venia data.
Si stellas adorasti: si diis alienis templa arasq; posuisti:
si observasti somnia, maleficisq; credidisti: si in seruis
Dei cadibus es grassatus: ista omnia Manasses fecerat.
& tamen cum eum penitisset, veniamq; orasset, exan-
ditus est, hostiliq; iugo liberatus, regnum recuperavit
quod amiserat. Nullum ergo iam immane facinus
committi potest, quod Misericordia non ignoscat divina.
Et cum ita sit, nonne stultissimum est, id desperare
quod plurimis concessum esse non ignores? Caterum,
neque penitentia peccati quicquam prodest veniam
desperanti: cum hæc ipsa desperatio peccatum tale sit,
ut omne penitudinis meritum euacuet. Nihil profuit
Caino fratricide, quod à Domino coarctatus doleret:
quia Clementia divina derogavit, dicens: Maior est in-
iquitas mea, quam ut veniam merear. Nihil Iudæ pro-
ditorem iuvis suis pro commisso scelere dolor: neq; con-
fessio, cum diceret, Peccavi, tradens sanguinem iustum.
Quonia cum de Dei misericordia desperasset, tristitia
superatus, laqueo mortis sibi consciuit. Penitenti igitur
& petenti venia datur: desperanti vero neq; in hoc seculo
neq; in futuro parcitur. Quid nã igitur te ultro perdis
desperado, cum ita certo scias esse locum veniæ, si veniam
poposceris penitendo? Cur non potius cum Davide pec-
catum suum lugente exclamas: Miserere mei Deus, se-
cundum magnam misericordiam tuam. Et secundum
multitudinem miserationum tuarum, dele iniquitatem
meam. Magna misericordia, magnum delet crimen. &
miserationum multitudo multitudinem remittit pecca-
torum. Dominus clamat: Nolo mortem peccatoris, sed
ut convertatur & vivat: & tu morti manus quam con-
verti:

Genes. 4.
Matth. 27.

2. Paral. 30.

Ezech. 18. 33

verti: &
flant comp
tiro pecc
clisus non
vico san
nã. Nã
fecimus? q
menier di
peccatum
re? sed qu
diu elenar
tiam aban
Iniquitate
onus grau
Domine n
corripias n
peradi qu
pos factus
simus ido
Si laueris
rub, mac
tamen, ne
inquit, ven
reverti no
natione, e
Zacharia
est excidi
nitione q
peravit r
clementia
ta confite
nent de s
lum post l
verti:

arti: & veniam desperare quam poscere? Dominus ^{Psal. 146.}
 sicut compeditos, Dominus erigit elisos: & tu tam mor-
 tifero peccati vinculo non vis absolui? tam graui casu
 elisus non curas erigi? medico, qui omnes in se confidentes
 curat sanas, verbo, diffidus? Graue est, inquis, peccatum
 meum. Nunquid grauius istorum quorum modo mentionem
 fecimus? quibus tamen quod nequiter deliquerant, ele-
 menter dimissum constat. Nunquid etiam grauius est
 peccatum tuum, quam celum, quam terram, quam ma-
 rem? sed qui potuit creare ista, non poterit sceleris tui pon-
 dus eleuare? & ubi abundauit delictum, ibi quoque gra-
 tiam abundare facere? Nonne ille quoque qui dicebat, ^{Rom. 9.}
 Iniquitates meae supergressae sunt caput meum, & sicut
 onus graue grauatae sunt super me: precatus est, dicens,
 Domine ne in furore tuo arguas me: neque in ira tua ^{Psal. 37.}
 corripias me? Haud ita orasset, nisi spem habuisset im-
 perradi quod orabat? Speraui & orauit: & voti com-
 pos factus est. Nonne etiam Hierosolyma urbi grauis-
 simum idololatriae crimen exprobrans Deus, dixerat: ^{Ierem. 4.}
 Si laueris te nitro, & multiplicaueris tibi herbam Bo-
 rith, maculata es in iniquitate tua coram me? postea
 tamen, ne de peccati remissione diffideret, Veruntamen,
 inquit, reuertere ad me, & ego suscipiam te. Sed cum
 reuerti noluisset, ag grauaissentque scelus mentis obsti-
 natione, eorum impietatem plumbi massa onerari vidit
 Zacharias propheta: Dominusque, ulciscente urbs passa ^{Zach. 2.}
 est excidium, & illi captiui ducti in Chaldaeam. Inter-
 uentione quidem deleri merebantur, sed Dominus tem-
 perauit iram: ut postea ostenderet etiam in obstinatos
 clementiam. Postquam enim eos paenitere cepit: pecca-
 ta confitendo, misericordiamque Dei implorando, ipso fu-
 nte de seruitutis iugo liberati, atque ad patriam so-
 lam post liminibus reuersi, in staurata ciuitate, temploque
 erecto,

erecto, sortis pristina statu frui ceperunt. Jam ergo
des, quia nulla est prorsus tanta delicti alicuius magni-
tudo, tanta gravitas, quam Dei Misericordia à pœni-
tentibus requisita nō minuat, non eleuet, non denique
nihilū redigat. Soli hanc consequi nequeunt, qui de
desperant. Licet igitur te peccasse pœniteat, nisi etiā
cauē veniam desperasse pœnituerit, cum impœnitenti
computaberis. Quamobrem festina deponere demerita
istam animi, ut flagitij tui magnitudine, diuina Clē-
mentia immensitatem putes inferiorem. Deus pater
Misericordiarum est: miserationum eius non est numerus.
Spera in illo: sperantem enim in Domino misericordia
circundabit. Dum te pœnitet, dum speras, dum precaris,
etiam sancti pro te orant: angeli vota tua offerunt. De-
us Christus ipse pro te Patrem interpellat, dicente Iohanne
Apostolo, Aduocatum habemus apud Patrem, IESUM
CHRISTUM Iustum: & ipse est PROPITIATIO pro pec-
catis nostris: non pro nostris autem tantum, sed etiam
pro totius mundi. Desperantium verò, Christus nec
Aduocatus est, sed Index. Considera igitur, utrum
sit utilius & melius, veniam sperare, ut Christi patre-
cinio subleueris: an desperare, ut eiusdem iudicio con-
demneris, & in æternum pereas.

2. Cor. 1.
Psal. 31.

1. Iean. 2.

LIB

CON

FIDE
& Salu
eiusq
Bapti
Morte
nem,

Quomod
in Cor
dus fit
Iesum
leuatis

LIBER

districum
& Ignis C
gerat & p
fimus: atq
Dei sine i
nere solet
vi de ven
da Ira d
winur